

Návrh hudebních aktivit s využitím boomwhackers v mateřské škole

Kateřina Haničincová

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Haničincová**
Osobní číslo: **H20912**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Návrh hudebních aktivit s využitím boomwhackers v mateřské škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o hudebních činnostech v předškolním vzdělávání.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na využívání hudebních nástrojů v podmínkách mateřských škol.
Zpracování sady hudebních aktivit pro děti předškolního věku s využitím boomwhackers.
Realizace a ověření sady hudebních aktivit ve vybrané mateřské škole.
Evaluace sady, zpracování závěrů a doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Burton, S. L., & Taggart, C. C. (2011). *Learning from young children: Research in early childhood music*. USA: Rowman & Littlefield Education.
- Koops, L. H. (2017). The Enjoyment Cycle: A Phenomenology of Musical Enjoyment of 4-to 7-Year-Olds During Musical Play. *Journal of Research in Music Education*, 65(3), 360–380.
- Kubecová, M., Pehelová, M., Slavíková, M., Růžičková, V., & Váňová, H. (2017). *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí*. Praha: Raabe.
- Lišková, M. (2012). *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- Moritz, U., & Trimpert, H. (2021). *Boomy songs*. Innsbruck: Helbling.
- Slavíková, P. (2020). *Dětská hudební tvořivost v preprimárním vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Libuše Jelénková, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **18. listopadu 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 18. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 20. 4. 2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je teoreticko-aplikačního charakteru a jejím cílem je využití boomwhackerů v hudebních činnostech dětí předškolního věku. Teoretická část se zabývá vymezením základních pojmů problematiky, ohledně instrumentálních činností a činnostního pojetí hudebního vzdělávání, které jsou stěžejní pro popsání možností využití boomwhackerů dětmi předškolního věku. V praktické části je uvedena vytvořená sada hudebních aktivit obsahující 8 témat, která jsou zaměřena na seznámení se s hrou na boomwhackery a jejich melodické využití v hudebních činnostech. Sada hudebních aktivit byla realizována a evaluována ve vybrané mateřské škole. Z výsledné evaluace bylo na závěr zpracováno doporučení pro praxi mateřských škol.

Klíčová slova: hudební činnosti, instrumentální činnosti, boomwhackers

ABSTRACT

This bachelor's thesis is the comprehensive study on a theoretical and applied nature and its goal is to use boomwhackers in the musical activities of preschool children. The theoretical part deals with the definition of the basic concepts of the problem, regarding instrumental activities and the activity concept of music education, which are crucial for describing the possibilities of using boomwhackers by children of preschool age. In the practical part, a created set of musical activities containing 8 topics is presented, which are aimed at acquiring the game of boomwhackers and their melodic use in musical activities. The set of musical activities was implemented and evaluated in a selected kindergarten. The crucial outcomes of the evaluation are the recommendations for the practice in the kindergatdens.

Keywords: musical activities, instrumental activities, boomwhackers

Poděkování

Chtěla bych poděkovat paní Mgr. Libuši Jelénkové, Ph.D. za její neocenitelnou pomoc, odborné vedení a cenné rady během psaní této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala učitelkám mateřské školy za vstřícnost a ochotu při realizaci aktivit. Rovněž děkuji svému manželovi a dětem za jejich trpělivost, podporu a povzbuzení, které mi poskytovali během psaní této práce. Bez jejich podpory bych to nedokázala.

Děkuji Vám všem ze srdce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI V SOUBORU HUDEBNÍCH ČINNOSTÍ V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.1 VYUŽITÍ HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH	15
1.2 HRA NA RYTMICKÉ HUDEBNÍ NÁSTROJE	17
1.3 HRA NA MELODICKÉ HUDEBNÍ NÁSTROJE	17
2 ČINNOSTNÍ POJETÍ HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	19
2.1 PROŽITEK DĚTÍ PŘI HUDEBNÍCH ČINNOSTECH	19
2.2 AKTIVNÍ ZAPOJENÍ DĚTÍ PŘI HUDEBNÍCH ČINNOSTECH.....	20
2.3 HUDEBNÍ TVOŘIVOST DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	21
3 BOOMWHACKERY.....	25
3.1 HISTORIE A SOUČASNOST	25
3.2 TECHNIKA HRY.....	27
3.3 MOŽNOSTI VYUŽITÍ BOOMWHACKERŮ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	29
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
4 SADA HUDEBNÍCH AKTIVIT S VYUŽITÍM BOOMWHACKERŮ.....	34
4.1 CÍLE	34
4.2 PLÁNOVÁNÍ REALIZACE.....	34
4.3 OBSAH SADY AKTIVIT.....	35
4.4 REALIZACE SADY HUDEBNÍCH AKTIVIT	37
4.4.1 Aktivita č. 1 – Seznámení s boomwhackery	37
4.4.2 Aktivita č. 2 – Rytmizace veršů	39
4.4.3 Aktivita č. 3 – Metrum, tempo a výška tónu.....	41
4.4.4 Aktivita č. 4 – Melodizace a rytmizace.....	43
4.4.5 Aktivita č. 5 – Výroba boomwhackerů	45
4.4.6 Aktivita č. 6 – Boomwhackery jako xylofon	47
4.4.7 Aktivita č. 7 – Akordy.....	49
4.4.8 Aktivita č. 8 – Elementární komponování	51
5 EVALUACE.....	54
5.1 SEBEREFLEXE.....	54
5.1.1 Sebereflexe dle vybraných hledisek.....	58
5.2 HODNOCENÍ UČITELKOU.....	60
5.2.1 Hodnocení učitelkou dle vybraných hledisek	62
5.3 POROVNÁNÍ SEBEREFLEXE A HODNOCENÍ UČITELKOU.....	63

5.3.1	Porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou dle vybraných hledisek.....	65
5.4	DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL	67
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	71
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	74
	SEZNAM OBRÁZKŮ	75
	SEZNAM TABULEK.....	76
	SEZNAM PŘÍLOH.....	77

ÚVOD

Boomwhackery u nás zatím patří k méně známým rytmicko-melodickým hudebním nástrojům připomínající xylofon, metalofon nebo zvonkohru. Technika hraní nejčastěji spočívá v úchopu nástroje dlaní a hrou o různé části těla nebo o zem. Velkou barevností a svou jednoduchou ovladatelností jsou boomwhackery pro děti velmi atraktivní a motivující k činnosti. Sama jsem donedávna o tomto hudební nástroji nikdy neslyšela, proto sepsání této bakalářské práce je pro mě výzvou. Jelikož jsou boomwhackery velmi inspirující a variabilní, tak jsem se chopila příležitosti se o nich co nejvíce dozvědět, a to především prostřednictvím zahraniční literatury (Moritz & Trimpert, 2021; Stolz & Tille-Koch, 2021; Tille-Koch, 2017a,; Von Hoff, 2018). V českém prostředí se boomwhackerům věnuje hlavně Synek (2006) a Taylorová (2019), kteří se zaměřují spíše na výuku od primárního vzdělávání. Myslím si, že touto bakalářskou prací bych mohla inspirovat další učitele mateřských škol především vtom, že jsem se pustila do návrhu hudebních aktivit s využitím boomwhackerů v mateřské škole, aniž bych měla vzdělání na ZUŠ nebo hrála na jakýkoli hudební nástroj více než začátečník. Toto téma mě z celkového pohledu značně obohacuje o možnosti různého hudebního vzdělávání dětí v mateřské škole, za což jsem velmi ráda.

Bakalářská práce je teoreticko-aplikačního charakteru, strukturována na teoretickou a praktickou část. Cílem teoretické části je sumarizovat informace o možnostech využití boomwhackerů dětmi předškolního věku. Primárním cílem praktické části, je navrhnout sadu hudebních aktivit s využitím boomwhackerů pro děti v mateřské škole, evaluovat ji a zpracovat doporučení pro praxi. Neméně důležitými cíli jsou i inspirovat učitele mateřských škol ve využívání boomwhackerů v mateřských školách a seznámit děti s různými technikami hraní na boomwhackery.

Teoretická část objasňuje pojmy týkající se hudebních činností, instrumentálních činností a jejich možností pro využití dětmi v mateřské škole. Za neméně důležité je pokládáno i sumarizování informací o činnostním pojetí hudebního vzdělávání dětí předškolního věku s důrazem na nástrojovou hru. Záměrem celé části je popsat hudební nástroj boomwhackers a jeho možnosti využití dětmi předškolního věku.

Praktická část se věnuje navrhnuté sadě osmi aktivit týkající se hudebního využití boomwhackerů v mateřské škole s důrazem na melodičnost. Aktivity na sebe navazují a zahrnují seznámení s boomwhackery, rytmická cvičení, výrobu novodurových boomwhackerů, hru na boomwhackery jako na xylofon, seznámení s akordy a komponování.

Dále je zde také popsán průběh realizace aktivit ve vybrané mateřské škole a poté evaluován. Evaluace zahrnuje sebereflexi a hodnocení přihlížející učitelkou podle jednotlivých aktivit a podle hledisek vztahujících se k celé sadě. Z těchto hodnocení jsou vybrány klíčové informace a porovnány v tabulkách. Záměrem je zjistit klady a zápory jednotlivých aktivit a celé sady s důrazem na informace v kterých se sebereflexe shoduje či rozchází v názorech s hodnocením učitelkou. Na základě zpracované evaluace a samotného průběhu aktivit jsou vytvořena doporučení pro praxi mateřských škol.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI V SOUBORU HUDEBNÍCH ČINNOSTÍ V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Hudební činnosti v mateřské škole jsou nepostradatelnou součástí každého dne. Sedlák a Váňová (2013) je definují jako „vlastní komunikace jedince s hudbou probíhající ve sféře percepční, reprodukční či produkční“ (s. 48), kam nepatří výroba hudebních nástrojů či práce s nahráváním a audionosiči. Zahrnují činnosti „vnější, viditelné či slyšitelné v podobě vnějších hudebních úkonů, a vnitřní, probíhající v mysli jedince (kognitivní a emoční procesy, reakce na motivační podněty apod.)“ (Sedlák & Váňová, 2013, s. 48). Z pohledu školství se mezi hudební činnosti řadí poslechové, pěvecké, hudebně-pohybové a instrumentální činnosti (Kodejška, 2002; Králová, Kodejška, Strenáčiková & Kołodziejcki, 2016; Lišková, 2012; Sedlák & Váňová, 2013), které se mezi sebou často prolínají. Pokud dítě hraje na jednoduchý hudební nástroj, může u toho zpívat a pochodovat. Jindy může dítě zahrát vlastní skladbu a ostatní mu mohou naslouchat a graficky znázorňovat její dynamiku. Nicméně Kopecký, Synek a Zouhar (2014) navrhují, aby se mezi tyto hudební činnosti zařadilo i elementární komponování, které propagují v programu Slyšet jinak, jako rozšíření běžně využívané řízené improvizace na tvořivost. Dnešním trendem kromě zapojení tvořivosti je také propojovat hudbu s nejrůznějšími obory předškolních činností, jako jsou například environmentální, výtvarné, dramatické a předčtenářské aktivity v rámci oborové integrace (Lišková, 2012). Ale i přes časté propojování jednotlivých hudebních činností v mateřských školách se nejčastěji využívá jejich dělení na čtyři oblasti (poslechové, pěvecké, hudebně-pohybové a instrumentální činnosti) které jsou popisovány níže.

Poslechové činnosti

Poslechové činnosti mají děti naučit vnímat hudbu, kterou někdo vytvořil, rozvíjejí schopnost soustředit se, představují dětem různé hudební žánry, podporují fantazii a citové prožívání nebo inspirují dítě ke hře na hudební nástroj. V mateřských školách je důležité dětem představovat nejrůznější styly a žánry hudby, které by měly být reprodukovány i živě zazpívány či zahrány. Populární hudba děti často povzbuzuje k tanci, ale je hodně jednotvárná. Učitelé by měli k poslechu nabízet i hudbu, kterou děti neznají, jako je například ukázka z vážné hudby, což může někoho inspirovat ke hře na hudební nástroj. (Lišková, 2012).

Pěvecké činnosti

Pěvecké činnosti jsou důležité v celkovém hudebním rozvoji dítěte. Písňe by měly být zpívány jak v mateřských školách, tak doma s rodiči od útlého věku dítěte z důvodů jako je rozvoj řeči, soustředěnosti, cvičení paměti, prohloubení dýchání, navázání citové vazby a podpoře sebevědomí. Výběr písni pro děti předškolního věku by měl být ideálně v tónině jednočárkované oktávy od tónu d¹ a výše v rozsahu kolem pěti tónů a písňe by měly mít jednoduchou rytmickou strukturu, aby nedošlo k poškození jejich hlasivek. Melodie písni by měla být snadno zapamatovatelná a případně i hraná hudebním nástrojem. Před samotným zpěvem je dobré začít správným držením těla a rozezpíváním. (Lišková, 2012)

Hudebně-pohybové činnosti

Hudebně-pohybové činnosti umožňují dětem rozvíjet se v jednoduchých pohybových dovednostech, v rytmickém cítění, umožňují jim vyjádřit prožitky z hudby a uvolnit se. V této oblasti je vhodné procvičovat držení těla, chůzi, poskoky, pohybovou improvizaci, tance, ale i hru na tělo, která je určitým předstupněm hry na hudební nástroj. Dále se nejčastěji nabízí hraní pohybových her s hudebním podkladem nebo doprovodem, různé pleskání, tleskání, dupání při rytmizaci nebo v metrickém doprovodu a hry pro vyjádření dalších hudebních prostředků jako je tempo, melodie, dynamika. S tím vším pak souvisí pohybová improvizace a dětské tance k lidovým písňím. (Lišková, 2012)

Instrumentální činnosti

Instrumentální činnosti neboli využití nástrojů, znamenají v hudebním oboru, že hudebník hraje na nástroj, jako je klavír, housle, xylofon apod., a vytváří s ním melodii a rytmus. Celkově lze tedy říci, že instrumentální hra se týká jakéhokoli typu hry na hudební nástroj, která zahrnuje použití nástroje k vytváření hudby bez použití vokálních prvků. Sedlák a Váňová (2013) definují hru na hudební nástroje jako „specifickou hudební činnost, v níž subjekt na základě osvojených nástrojových i jiných hudebních dovedností a zpravidla i znalosti notového písma vytváří zvukovou podobu hudebních děl“ (s. 289). Při hře na hudební nástroj je potřeba zapojit mnoho dílčích hudebních dovedností, které jsou důležité pro zvládnutí specifických vlastností hry na daný nástroj. Kromě toho je tato činnost složitým psychickým procesem, který zahrnuje intelektové, citové, fantazijní a další složky, které umožňují jedinci seberealizaci. Hra na hudební nástroj může být realizována nápodobou, hrou z představy dříve slyšené a zapamatované hudby, improvizací hrou na nástroje nebo hrou podle not. (Sedlák & Váňová, 2013)

Pro instrumentální činnosti v mateřských školách je typické, aby samotné hraní na nástroje bylo pro děti co nejjednodušší a pro všechny zvládnutelné, jak uvádí Lišková (2012). Důležité není zahrát hudební doprovod bezchybně, ale užít si hru, získat k ní pozitivní vztah a nebát se hudebně projevit. Využití různých hudebních nástrojů předškolními dětmi je zaměřeno především na rytmické nebo melodické dovednosti, kterým se věnují další kapitoly.

1.1 Využití hudebních nástrojů v mateřských školách

Jak již bylo zmíněno výše, že instrumentální činnost je v podstatě hra na hudební nástroj, je běžně provozována dětmi i jinak než přímo hudebním nástrojem. Pro dítě se hudebním nástrojem může stát i jakýkoli jiný předmět. Podle Liškové (2012) první setkání s vlastní hrou na nástroj dítě zažívá již v kojeneckém věku prostřednictvím chrastítek a dalších předmětů, kterými může vyluzovat zvuk například údery o zem. Dítě především zkoumá různé činnosti a zvuky a tím rozvíjí svou tvořivost, fantazii a hlouběji se seznamuje se svým okolím. Jurkovič (2012) konstatuje, že prvním hudebním nástrojem dítěte je jeho vlastní tělo, na kterém se učí pleskáním, tleskáním, podupáváním práci s rytmem a zdokonaluje svou motoriku. Až po získání těchto dovedností by mu měla zkušená učitelka mateřské školy představit práci s jednoduchými nástroji orffovského instrumentáře jako jsou například hůlky, bubínek, činely, drhadlo, triangel, dřevěné bloky, tamburína. Také Lišková (2012) tvrdí, že je důležité, aby hudební nástroje pro použití dětmi předškolního věku v mateřských školách, byly především lehké ovladatelné, protože slouží více k „hudebnímu rozvoji a k obohacení hudebních činností než ke hře na nástroj v pravém smyslu“ (s. 101). Z toho důvodu i Coufalová, Medek a Synek (2013) propagují netradiční využití běžných hudebních nástrojů, například drnkáním o struny klavíru, nebo vytvoření si vlastních jednoduchých nástrojů ze lžiček, klíčů, skořápek či kelímků.

Hraní na dětské hudební nástroje ovlivňuje i pěvecké činnosti dětí, kdy tyto naladěné tóny melodických hudebních nástrojů slouží jako zvuková opora pro jejich vokální napodobení a umožňuje tak pěvecký rozvoj dětí, jak tvrdí Sedlák a Váňová (2013) a dodávají, že díky samostatnému hraní a snaze napodobit vokálně tóny získávají děti dobrý pocit z povedených pokusů a jsou motivovány do dalších pěveckých činností. Lišková (2012) i Růžičková (2017) vidí další výhody ve hře na hudební nástroje dětmi v rozvoji jemné motoriky, koordinaci pohybů při manipulaci s nástroji, toleranci, spolupráci a sociálního citění.

Hudební nástroje jsou vhodné i k vyjadřování pocitů, k procvičování soustředění, postřehu a rozvoji hudebního vnímání, sluchové percepce a rytmického cítění. Podle Sedláka a Váňové (2013) hudební nástroje aktivizují děti, vzbuzují jejich zájem o hudbu, na rozdíl od zpěvu představují dětem i vyšší a nižší tóny, slouží k doprovodu písní, podporují tvořivost a vyvolávají radost při vlastním hudebním experimentováním.

Růžičková (2017) uvádí, že při instrumentálních činnostech v mateřské škole je vhodné často obměňovat různé hudební nástroje a umožnit tak dětem zdokonalovat se v rytmických činnostech a seznamovat se s novými technikami hry. Dále zdůrazňuje, že je důležité, aby děti měly z aktivity radost a aby nešlo jen o trénování instrumentální dovednosti. Radost ze hry podporuje i zavedení pravidel ohledně pohybu s nástroji po místnosti, určení místa, kde s nimi děti hrají nebo stanovení způsobu půjčování a ukládání nástrojů. Také pro volnou hru s nástroji je vhodné určit přesný čas, kdy mohou děti produkovat hudbu, aby zvýšená hladina zvuku nikoho neomezovala. Základním pravidlem výuky hry dětí na hudební nástroj je přiměřenost jejich schopnostem a věku, kterému se věnuje Derevjaniková a Dzurilla (2014) a navrhuje rozdělit různé instrumentální činnosti podle věku dětí následovně:

- Děti ve věku tří až čtyř let se nejprve seznamují s rytmickými nástroji, například z Orffova instrumentáře. Rozeznávají jednotlivé nástroje podle zvuku, reagují hrou na signál, volně doprovází zpívanou píseň udržením metra. Liškové (2012) uvádí, že mohou i rozlišovat tón od zvuku, dynamiku a u melodických nástrojů mohou rozeznávat vysoké a hluboké tóny.
- Děti ve věku čtyř až pěti let mohou pomocí hudebních nástrojů vyjádřit náladu písně, hrát hry, jako je ozvěna, nebo vytvořit hudební podklad k nacvičovanému divadelnímu vystoupení.
- Děti ve věku pěti až šesti let známé hudební nástroje sluchově rozpoznají a pojmenují. Zvládnou techniku hry na rytmické a jednoduché melodické nástroje a jimi doprovází písně metricky, rytmicky nebo pomocí rytmického ostinata (stálé opakování melodického nebo rytmického motivu nebo fráze). Také mohou doprovodit písně instrumentální improvizací.

1.2 Hra na rytmické hudební nástroje

Jurkovič (2012) zmiňuje, že rytmus je přítomen v lidském životě od počátku, a to například v chůzi, tlukotu srdce nebo v řeči, ale přesto jeho pravidelné dodržování nemusí být pro všechny děti úplně jednoduché. Jak bylo v předešlé kapitole zmíněno, tak s rytmizací se děti v mateřské škole mohou setkávat již od tří let, kdy prostřednictvím rytmických činností, jako je rytmizování slov hrou na tělo nebo jednoduchými rytmickými nástroji, rozvíjí u dětí rytmické cítění, sluchovo-motorické schopnosti a hudební tvořivost. Dalšími prostředky rozvoje těchto oblastí mohou být hry s napodobováním rytmu, vytváření rytmického doprovodu nebo přede hry a dohry k písni, jak uvádí Derevjaníkové a Dzurilla (2014). I když děti cítí lépe metrum (střídání přízvučných a nepřízvučných dob v taktu) než rytmus, tak rytmus se jim jeví jednodušší, pokud je spojený se slovem, se zpěvem písně nebo s přeřikáváním říkadel.

Lišková (2012) navrhuje nacvičovat hraní rytmu pomocí hudebních nástrojů, jako je bubínek nebo hůlky, až po prvních zkušenostech dětí s hrou na tělo, kdy tleskaly, pleskaly a podupávaly jednoduché rytmy. Vhodné jsou hry na ozvěnu, kdy se hudebním nástrojem zahraje rytmus posledního slova z verše vybrané básničky nebo kdy se říkají jakákoli slova a ty se hned následně rytmickou hrou napodobí. Úkoly se stěžují tak, že děti hrají delší celky nebo dvojitou ozvěnu. Je lepší, aby se děti střídaly po jednom. Jurkovič (2012) s Liškovou (2012) souhlasí a dodává, že je vhodné u rytmizace slov nejprve rytmizovat stejně slabičná slova a pak je začít různě kombinovat. Dalšími vhodnými hrami v pořadí podle náročnosti jsou instrumentální doprovody říkadel. Děti při přeřikávání pochodují, tleskají nebo hrají na hudební nástroje. Říkadla mohou mít pravidelný nebo rozličný rytmus. Obměnou je hraní metra (jednotlivých dob nebo jen těžkých dob), vybraný nástroj může ve skladbě hrát pouze pomlky nebo pokud děti tyto činnosti zvládají, můžeme zvolit i kombinování hry metra a rytmu v jedné skladbě, kdy jsou děti rozděleny do dvou skupin a každá má jiný hudební nástroj. (Lišková, 2012)

1.3 Hra na melodické hudební nástroje

Hra na melodické nástroje je podle Liškové (2012) pro děti předškolního věku náročná. Navrhuje, že je vhodnější tyto nástroje využít pro tvorbu hudebního pozadí, atmosféry nebo k improvizaci. Pokud se použije pentatonická sada (pětitónová řada, která neobsahuje

půltóny), tak při improvizaci znít tóny, které jsou lidskému uchu příjemné a libozvučné. Pro hru doprovodu na melodické nástroje je doporučováno nástroj co nejvíce zjednodušit a dát k dispozici pouze ty kameny xylofonu, boomwhackery apod., které budou pro děti při hře potřebné. První seznámení dětí s melodickým nástrojem, probíhá pozorováním učitelky, jak na něj hraje nebo jak doprovází písničku. Růžičková (2017) dodává, že děti v mateřských školách se hraní melodie příliš nevěnují, melodické nástroje využívají spíše k rytmickému doprovodu, například pomocí dvou tónů.

Podle Liškové (2012) je vhodné začít se seznamováním s melodickým nástrojem zhudebňováním jednotlivých slov například hrou na ozvěnu s využitím intervalu kukačkové tercie (interval čtyř půltónů např. c-e). Při doprovodu písní může být použita jednoduchá technika, jako je hraní základního tónu dané tóniny na těžkou dobu nebo hraní dudácké kvinty (současná hra dvou tónů prvního a pátého stupně dané tóniny) na každou první dobu v taktu. Dudáckou kvintu může hrát jedno dítě nebo dvojice dětí. Další možností je vytvoření melodického ostinata (stálé opakování melodického motivu) z dvou nebo tří tónů. U předškolních dětí je také možné zkombinovat doprovod rytmický s melodickým tak, že melodický doprovod má stejný rytmický základ, který se děti učily nejdříve. Rozdíl v rytmickém a melodickém nástroji může být právě v hraní dudácké kvinty nebo kukačkové tercie u melodických nástrojů místo jednoho tónu u rytmických nástrojů. Lišková (2012)

Další variantou aktivizace dětí hrou na melodické hudební nástroje může být improvizace ideálně na pentatonické stupnici (c, d, e, g, a), která zní při hraní jakýchkoli tónů vždy libozvučně (Růžičková, 2017). Děti mohou improvizovat například při vytvoření závěru písničky (Jurkovič, 2012). Pro úspěšnou improvizací činnost a tvoření vlastní hudby je nutné, aby děti zvládly základní dovednosti s rytmizací prostřednictvím nejrůznějších her, nápodoby a případně poznaly vlastnosti melodických nástrojů. To dětem pomůže dojít k prožitku o kterém mimo jiné pojednává další kapitola.

2 ČINNOSTNÍ POJETÍ HUDEBNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Rytmická i melodická cvičení a hry se využívají ve vokálních i instrumentálních činnostech a mají své nezastupitelné místo v nejrůznějších hudebních programech, metodách, principech a přístupech výuky hry na hudební nástroje, které podporují tvořivost, prožitek a učení se nápodobou. Mezi takové přístupy patří například program *Slyšet jinak*, *Music Play Zone* nebo přístup Carla Orffa. Základním principem je postupovat od jednodušších her či cvičení ke složitějším a komplexně využívat všechny druhy hudebních činností, které byly popsány v předešlé kapitole. Podle Burtonové (2011) je možné učení se hudební gramotnosti připodobnit učení se jazykové gramotnosti se stejnými principy podporování. A toto vše spojuje činnostní pojetí vzdělávání, které klade důraz na aktivní zapojení dětí, jejich samostatnou činnost, vlastní iniciativu a získání zkušenosti. V instrumentálních činnostech jde o jejich samostatné hraní na nástroj. Tento pohled na vzdělávání dětí uplatňoval například J. Dewey v pragmatické pedagogice (Lukášová, 2013). A právě boomwhackery se zdají být jako ideálním hudebním nástrojem pro propojení tohoto všeho.

2.1 Prožitek dětí při hudebních činnostech

To, co by mělo veškeré hudební činnosti dětí provázet, je právě prožitek, potěšení z činnosti samotné. Když tento pocit dítě zažívá, tak se snadněji naučí něčemu novému. Koops (2017), která realizovala program *Music Play Zone* za účelem popsát prožitek dětí při různých hudebních hrách, zjistila, že u dětí předškolního věku je velmi důležitý. Prožitek se může nejlépe dostavit díky zábavným až směšným aktivitám, zajímavé motivaci, bezpečnému a hravému prostředí, stavu flow a možnosti si vyzkoušet něco hudebně nového, neznámého, z čeho má dítě obavy. Pokud dítě zažije tento prožitek během skupinových her na hudební nástroj ve třídě, tak je větší pravděpodobnost, že bude na hudební nástroj hrát i doma, kde se bude dále učit a rozvíjet, aby příště mohl kamarádům ukázat co se nového naučil. Také dítě v domácím prostředí vyhledává další osoby, které by ho mohly pozorovat ve hraní. To způsobuje, že se dítě více snaží a má ze hry větší radost. Podmínkou, aby k prožitku došlo je podle výsledků studie Koopsové (2017) rovnováha mezi řízením činností a svobodou, dále rovnováha mezi zapojením všech ve skupině a individuálním vyjádřením. Když se

dostaví prožitek, tak často následuje i chuť zkusit něco neznámého, nového a díky tomu se děti učí. (Koops, 2017)

Samotné boomwhackery svým vzhledem děti motivují ke hře, umožňují jim si vyzkoušet něco nového, lze s nimi hrát nejrůznější hudební hry jak rytmické, tak melodické a podporují zábavu všech ve skupině. Proto se zdají být ideálním hudebním nástrojem, který umožní dětem dojít k prožitku a tím k snadnému učení se.

2.2 Aktivní zapojení dětí při hudebních činnostech

Prožitek dětí je důležitý při různých hudebních aktivitách stejně jako napodobování hudebních dovedností podle správného vzoru. Učení se jazyku, rukodělným činnostem a dalším dovednostem nápodobou je pro děti přirozené, což se jeví jako vhodný způsob zapojení dětí i při učení se hudební gramotnosti nebo hře na nástroj, jak uvádí následující autoři, Burtonová (2011), Flohr a Persellin (2011). Proto i hra na boomwhackery by měla probíhat aktivním zapojením všech dětí, kdy napodobují učitele.

Burtonová (2011) srovnává rozvoj hudební gramotnosti u dětí předškolního věku s učením se mateřskému jazyku, kdy děti nejprve řeči naslouchají, napodobují ji, zkusí vyslovovat slova a poté se snaží improvizovat ve skladbě vět, čtení a psaní, než se naučí číst a psát. V hudbě také děti nejprve naslouchají, napodobují hru nebo vokální projevy, zkusí vlastní hru a improvizují. Dokonce i děti předškolního věku dokáží při správném vedení se naučit číst a zaznamenávat jednoduché noty jen díky pozorování a napodobování. Burtonová (2011) sledovala tříletého chlapce na pravidelných hudebních hodinách v mateřské škole po dobu tří let. Zaměřila se na jeho hudební pokroky začínající aktivním nasloucháním rytmu a pokračováním v učení se jednoduchého metrického doprovodu po složitější vzory trojitého metra. V druhém roce pozorování chlapec začal i melodicky improvizovat, ale zdokonalil se až v polovině třetího roku. Když učitel chlapci začal dávat k dispozici knihy s notami a audiozáznamem, s kterými spolu pracovali, že si noty ukazovali a zpívali u toho, tak chlapec zakrátko začal podobné notové zápisy zapisovat i při svých hrách na posílání dopisů panu Písničkářovi. Z tohoto zjištění Burtonová (2011, s.35) konstatuje, že u chlapce se hudební rytmická gramotnost řídí procesem jako gramotnost jazyková a lze ji podporovat podobným způsobem. Na podobném principu učení se hry na hudební nástroj funguje i metoda Suzuki, v které jde především o napodobování, jako je tomu u učení se mateřskému

jazyku (Česká Suzuki asociace, 2022). Také Flohr a Persellin (2011), kteří se zabývali poznatky o výzkumech mozku, kdy se motorická oblast propojuje s centry potěšení, a proto hraní na nástroj přináší radost, konstatují, že sledovat video s hrou na nástroj není tak efektivní, jako když si může dítě předškolního věku na nástroj zahrát samo napodobováním. Dětem se díky této metodě zlepšují paměťové schopnosti a poslech hudby.

Pro hudební činnosti v mateřských školách je aktivní zapojení všech dětí v jeden okamžik nezbytné, a proto je ideální, když mohou napodobovat hru podle učitele každý svým hudebním nástrojem. A toto právě umožňují boomwhackery.

2.3 Hudební tvořivost dětí předškolního věku

Tvořivost se propojuje s prožitkem i nápodobou. Ve spojení s prožitkem se dítě nebojí experimentovat a díky předchozím zkušenostem prostřednictvím hudebního napodobování uplatňuje své základní hudební dovednosti. Tvořivost je hojně podporována v programu Slyšet jinak, který podporuje tvorbu vlastních hudebních nástrojů a netradiční hudební hry včetně komponování. Boomwhackery by mohly být právě ideálním hudebním nástrojem pro podporu tvořivosti v mateřských školách.

Slavíková (2020) konstatuje, že k hudební tvořivosti se přistupuje, jako ke schopnosti vyprodukovat něco originálního a zároveň vhodného až užitečného pro společnost, nebo jen pro jedince samotného. Hudební tvořivost je průnikem hudebních pravidel, fantazie, individuální osobnosti a prostředí, v kterém tvůrce vyrůstal. Jejím produktem může být zvuková realizace, nahrávka, grafický zápis či notový zápis. Tyto produkty můžeme získat činnostmi, jako je improvizování či komponování.

Specifikum dětské hudební tvořivosti spočívá podle Slavíkové (2020) v tom, že je určena pro všechny děti, a nejen pro hudebně nadané. Velký vliv na veškeré hudební činnosti dětí mají jejich emoce, motivace a osobnost. Děti jsou více spontánní a tím pádem je jim bližší improvizace než komponování, ke kterému je potřebný plán a delší soustředění, „proto i elementární komponování se přibližuje spíše improvizaci,“ jak zdůrazňuje Slavíková (2020, s.31).

Improvizace

Jurkovič (2012) zmiňuje, že podle Orffovi školy by se děti měly improvizaci učit. Nestačí jim předložit jen hudební nástroj, aby něco zahrály, ale důležité je děti naučit pomocí různých her základní hudební dovednosti. Například hry na ozvěnu, kdy děti opakují krátký rytmický úsek po učiteli nebo kdy část skladby zahraje učitel a děti ji dokončí. Podobně na to navazuje i Slavíková (2020), která uvedla ve svém výzkumu, „že dětskou tvořivost v preprimárním vzdělávání je možné systematicky rozvíjet a že ji pozitivně ovlivňuje pedagogická tvořivost ve výuce a hudební, tvořivé a hudebnětvořivé dovednostmi učitelek a učitelů“ (s.60). Důležitým aspektem je podle Slavíkové (2020) pozitivní atmosféra ve třídě, kdy je vítáno experimentování a chybování dětí, motivace a rozvoj i jiných druhů hudebních schopností. Neméně důležité je i umožnit dětem volnou dostupnost hudebních nástrojů, pomůcek, her, knih o hudbě. Učitelův kladný vztah k hudbě a jeho chuť zkoušet nové činnosti s dětmi by měli být na prvním místě. Také Flohr a Persellin (2011), kteří se zabývali aplikací různých výzkumů mozku na hudební zážitky malých dětí, doporučují v instrumentálních činnostech, že by učitelé měli dávat dětem hodně příležitostí k improvizaci, k prozkoumávání zvuků nástrojů, a aby děti vytvářely doprovody k příběhům například pomocí Orffových nástrojů či melodických boomwhackerů. Učitelé mají kreativitu a hudbu dětí vždy ocenit, protože hudba má velký vliv na změny morfologie mozku.

Program Slyšet jinak

Dalším stupněm tvořivosti, hned po improvizaci, je komponování, kterým se zabývá program Slyšet jinak, který je u nás rozvíjený od roku 2001 podle britsko-německého projektu Response a rakouského Klangnetze. Na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci s Hudební fakultou Janáčkovy akademie múzických umění v Brně se mu v letech 2002-2017 věnoval tým pedagogů a hudebníků, který vydal i několik publikací věnujících se netradičním hudebním hrám včetně komponování, jednoduché výrobě nástrojů nebo netradičnímu hraní na běžné hudební nástroje (Slyšet jinak, n.d.). Tvůrci programu se zabývali výzkumem kompozičních činností dětí, studentů a učitelů během animačních programů, které připravili. Programy zahrnovaly i výrobu netradičních hudebních nástrojů a objevení zvukových možností různých předmětů, dále se program zabýval netradičními hudebními hrami a jednoduchým komponováním. Kurzy byly určeny pro děti mateřských škol, žáky základních, středních, uměleckých a speciálních škol a pro vysokoškolské studenty a učitele. (Coufalová, Medek & Synek, 2013)

Výroba hudebních nástrojů

Coufalová et al. (2013) uvádějí, že vlastnoruční výroba hudebních nástrojů děti motivuje v hraní na tento nástroj, propojuje hudební činnosti s činnostmi pracovními, výtvarnými, ekologickými, kdy využíváme odpadní materiály či umožňuje seznámit děti s historickými hudebními nástroji. Děti mohou přicházet s vlastními návrhy nástrojů a rozvíjet tak kreativitu či využít zdánlivě nehudební předměty. Díky neobvyklým hudebním nástrojům mají všechny děti stejnou možnost při instrumentálních dovednostech, to znamená, že nikdo z nich se na ten daný nástroj neučil nikde hrát. Flohr a Persellin (2011) dodávají, že právě hra na různé hudební nástroje, od nejmenší velikosti po největší, by měla být u dětí podporována z důvodu rozmanitého rozvoje audio-motoriky. Motorická oblast následně v mozku ovlivňuje i centra potěšení, proto dětem hraní na hudební nástroj přináší radost.

Je možné si vlastnoručně vyrobit i napodobeniny boomwhackerů například z plastových elektrikářských trubic nebo z izolačních trubek, které lze snadno uřezat i dětmi. Pro výrobu nástroje z trubic Mirelon pro 22/9 podle Coufalová et al. (2013) je vhodné uříznout trubice podle následujících délek: „c¹-56 cm, d¹-50,5 cm, e¹-43,5 cm, f¹-40,8 cm, g¹-37 cm, a¹-33,5 cm, h¹-29 cm, c²-26,5 cm“ (s. 90). Těchto informací je využito v praktické části při realizaci hudební aktivity č. 5 – Výroba boomwhackerů.

Elementární komponování dětí

Komponování je od 16. století chápáno jako tvůrčí činnost, při které je důležitá znalost not, notace, hudební nauky a hudebních prostředků. Avšak dnes „elementární komponování se stává aktivizující výukovou metodou, ... jejímž prostředkem je hra, která vychází z volné improvizace s elementárním hudebním materiálem, a směřuje ke vzniku skupinové skladby“ (Kopecký, Synek & Zouhar, 2014, s.84). Každý může komponovat, a to i bez znalosti hudební nauky. Důležité je podle Kopeckého et al. (2014), že každý získá zkušenost s improvizací s hudebním předmětem, rozvíjí kreativitu a zaměřuje se na své prožitky, což mohou umožnit v prostředí mateřské školy i boomwhackery. Tyto informace jsou inspirující k vytvoření hudební aktivity č. 8 – Elementární komponování v praktické části.

Program Slyšet jinak se v elementárním komponování řídí určitým schématem, které zahrnuje „startery, zvuky, kompozice a interpretace“ (Kopecký et al., 2014, s.85). Tyto fáze jsou součástí každé jednotlivé lekce. Startery lekci zahajují. Navozují uvolnění a motivují k dalším činnostem. Zvuky umožňují hledání a zkoumání nových netradičních hudebních nástrojů, zvuků těla, zvuků různých předmětů nebo různých podob hlasu. Kompozice

zahrnuje skupinovou improvizaci například ve hře Dirigent, kdy účastníci objevují různé možnosti uspořádání zvuku daných nástrojů, interpretaci partitur vytvořených někým jiným či vytváření grafických partitur. V rámci fáze interpretace se dílo přehraje i například s kostýmy, gesty, jako vystoupení na besídce a celá lekce se zhodnotí. (Kopecký et al., 2014)

V této kapitole byl dán důraz na činnostní pojetí, které dětem umožňuje jednodušší a zábavnou formou se učit hudebním činnostem, a to především instrumentálním. Aby děti učení bavilo, musí mít z činnosti prožitek, k jehož dosažení potřebují mít příznivé prostředí, v kterém se nebojí experimentovat a zažívat zábavu. Neméně důležité je děti nechat napodobovat hraní na nástroj nebo čtení a psaní not, protože se nedoporučuje je učit jen drilem a prostřednictvím instrukcí. S tím dále souvisí tvořivost, improvizace a komponování. Když mají děti základní naučené, vyzorované znalosti a dovednosti, tak může probíhat jejich další rozvoj kreativity prostřednictvím prožitku. A k propojení všech těchto dovedností s rytmickými a melodickými činnostmi se zdá jako ideální prostředek hudební nástroj boomwhackers.

3 BOOMWHACKERY

Jedná se o rytmicko-melodický hudební nástroj připomínající svou barevností nebo různou velikostí jednotlivých boomwhackerů metalofon či xylofon a tvarem zvonkohru (Taylor, 2019), který je ideální pro děti předškolního věku díky své jednoduché ovladatelnosti a různým možnostem kreativního využití při rytmických hrách s nápodobou a při improvizaci či komponování.

Boomwhackery jsou vyrobeny z plastových pestrobarevných trubek s otvory na obou koncích, které mají různou délku a jsou harmonicky sladěné. Jejich šířka umožňuje uchopení jednou rukou. Tento hudební nástroj patří do skupiny idiofonů, neboli samozvучných nástrojů, které vydávají tóny a zvuky chvěním sebe sama. Nejčastěji se na boomwhackery hraje údery o různé části těla. Nástroj je dostupný v různě velkých sadách a tím je vhodný i pro hraní větší skupiny hráčů. Boomwhackery se nejvíce hodí pro rytmický doprovod vokálních melodií. (Moritz & Trimpert, 2021)

3.1 Historie a současnost

McKay Wilson (2005) vedl rozhovor pro časopis MIT Technology Review na americkém mezinárodním veletrhu hraček s vynálezcem Boomwhackerů, kterým je Američan Craig Ramsell (narozen 1951). Hlavním cílem rozhovoru bylo dozvědět se, jak tenhle nástroj vznikl.

V roce 1994 Ramsell chtěl vyhodit kartonovou trubku, která mu zbyla po vypořebování balícího papíru. Aby se mu vešla do odpadkového koše, tak ji rozřezal na dvě různě dlouhé části a poté si s nimi zabubnoval o stehna a nábytek. Všiml si, že každá z trubek vydává jiný tón. Napadlo ho, že by bylo možné vyrobit z různě naladěných trubek sadu, s kterou by šlo produkovat hudbu. První trubka byla laděná do c^1 o délce 24,73 palce (62,8142 cm) a průměru 1,75 palce (4,445 cm), což zjistil experimentováním. Další tóny trubice a jejich potřebnou délku vypočítal pomocí matematického vzorce. V roce 1995 bylo vyrobeno šest plastových trubek v pentatonické sadě, ale jejich materiál obsahující celulózu (CAB) byl nevyhovující. Po dalších dvou letech výzkumu vznikly trubice z plastu polyethylenu (HDPE), který se používá i nadále. (McKay Wilson, 2005)

Boomwhackery se postupně rozšířily po světě a obdržely i významná ocenění na výstavách a kongresech hudebních asociací (Internacional Association of Music Product 1997, American Orff Schulwerk Association 1997, American International Toy Fair 1999 a další) a také je začali využívat i profesionální hudebníci v jazzu, populární hudbě či vážné hudbě (Synek, 2006).

V roce 2009 byl podnik Ramsella Whacky Music prodán texaské společnosti Rhythm Band Instruments, která je v současnosti jediným celosvětovým dodavatelem Boomwhackerů, jak uvádí sama společnost na svých internetových stránkách (Rhythm Band Instruments, 2021).

Obrázek 1 Boomwhackery v C dur diatonická sadě (vlastní foto)

Dostupné sady na trhu v České republice

Boomwhackery je možné zakoupit především ve specializovaných obchodech zaměřených na hudební nástroje, ale nabízejí je také některá knihkupectví nebo velké internetové obchody jako je Mall či Amazon. Dostupné jsou nejrůznější sady. Základní sada je diatonická, která obsahuje 8 boomwhackerů c^1 , d^1 , e^1 , f^1 , g^1 , a^1 , h^1 , c^2 . Doplnkem diatonické sady může být pořízení chromatické sady skládající se z 5 boomwhackerů, které jsou laděné do tónů cis^1 , dis^1 , fis^1 , gis^1 , ais^1 . Dalším rozšířením může být sada 7 boomwhackerů laděných v dvoučárkové oktávě s tóny cis^2 , d^2 , dis^2 , e^2 , f^2 , fis^2 , g^2 nebo i basová sada zahrnující 7 boomwhackerů laděných do stupnice C dur s tóny c, d, e, f, g, a, h. Taktéž se prodávají velké sady, které obsahují 1 - 3 kusy boomwhackerů od jednotlivých tónů, které tak mají využití pro větší skupinu hráčů. Je třeba také upozornit na to, že boomwhacker s americkým označením B odpovídá tónu h^1 v českém označení. (Kytary.cz, n.d.)

V nabídce obchodů jsou i další produkty související s boomwhackery. Například oktávátory, plastové nástavce, které při připevnění na jeden konec boomwhackeru sníží jeho tón o jednu oktávu. Nebo zvonečky, které jsou přesně laděné a stejně barevné jako jednotlivé boomwhackery a lze je použít pro obohacení samotné hry na boomwhackery. Zvonečky je možné taktéž sehnat v různých sadách jako boomwhackery. Dalším produktem je zvonkohra až s 13 kameny se základnou z boomwhackerových trubek z kovu, čímž vzniká jiný zajímavý zvuk s delším trváním. Jednotlivé kameny lze oddělit, což lze využít pro více hráčů. (Kytary.cz, n.d.) Dalším možným hudebním nástrojem podobným boomwhackerům jsou bobotubes vyrobené českou firmou. Ty se liší od boomwhackerů materiálem a barevným značením trubic (Bobo, n.d.).

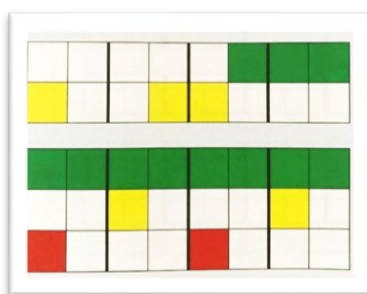
3.2 Technika hry

Nejobvyklejší způsob hry s boomwhackery, jak uvádí Moritz a Trimpert (2021), je ten, že jeden boomwhacker se uchopí do jedné ruky a hraje se s ním úderem do druhé ruky, do stehna, břicha, opačného ramene či do hlavy shora. Alternativními hracími plochami může být i podrážka bot, podlaha, stůl. Avšak hrany nábytku je vhodné vycpat, aby se boomwhackery nepoškodily. Hra o podlahu s kobercem je také možná. Synek (2006) nazývá tento způsob hraní jako „Whackin“ (s.153) a konstatuje, že kvalita zvuku se hrou o různé předměty mění, avšak výška tónu zůstává stále stejná. Nejlépe nástroj zní o hlavu, jak uvádí Synek (2006), ale zároveň upozorňuje na nutnost opatrnosti při tomto způsobu hraní.

Boomwhacker se drží ve spodní čtvrtině bez zakrývání otvoru, což by ztlumilo zvuk. Nejčastěji se hraje úderem o tělo či předmět v horní třetině boomwhackeru, kde vydává nejlepší zvuk. Případně se může hra provést i celou délkou boomwhackeru o podlahu či o zem nebo některým otvorem o dlaň či kolmo o stehno. Zvuk lze také vydávat škrábáním nehty na trubicí, ťukáním do ní či pomocí paličky jako na buben. Ťukat nehty nebo hrát paličkou lze i kolmo do oktávátoru. Do boomwhackeru se může foukat, zpívat nebo křičet či se pokusit napodobit zvuk didgeridoo. Také s ním lze vibrovat mezi lýtky nebo na stehnech s úchopem boomwhackeru v jeho středu. Boomwhacker uzavřený oktávátorem lze naplnit korálky a vytvořit kroužením šumivý zvuk. Pokud se uzavře dvěma oktávátory a vloží se do něj luštěniny, mince či uzávěry lahví, tak jeho třepáním vzniká další zajímavý zvuk. (Moritz & Trimpert, 2021)

Boomwhackery se může hrát i o sebe, kdy zazní dvojzvuk. Tento způsob hraní Synek (2006) popisuje jako „Duelin“ (s.153). Zmiňuje se i o dalších netradičních způsobech hry, kterým může být i opakované spouštění vodorovně drženého boomwhackeru otvorem na dlaň, stehno či jiný materiál nebo lze vybrané boomwhackery připravit k tělu provázkem či gumou a dalšími dvěma boomwhackery v rukách hrát o ty připravené za účelem vytvoření více souzvuků. Synek (2006) také uvádí jako vhodný způsob hry pro začátečníky „Boppin“ (s.153), kdy jsou vybrané boomwhackery podle určité skladby připraveny k podložce gumičkami a hraje se na ně paličkami jako na xylofon. Výhodou je variabilita, kdy můžeme dětem na podložku dát jen ty boomwhackery, které budou zrovna při hře potřebovat.

Na boomwhackery se může hrát improvizovaně nebo podle not, které je vhodné přepsat do barevné podoby, a to zvláště pro děti. U všech těchto notových prepisů znamená barevný znak zahrání stejně barevným boomwhackerem. Von Hoff (2018) používá barevné čtverce nad notami v notovém zápisu písní. Tille-Koch (2017a) řadí jen barevné čtverce vedle sebe nebo i v kombinaci nad sebe, kdy má zaznít dvojzvuk či trojzvuk, a využívá i bílé čtverce, které znamenají nehraní. Pro zkušenější hráče Tille-Koch (2017b) začíná také používat značení jako Von Hoff (2018), barevné čtverce přímo nad notami. Taylorová (2019, s. 41) uvádí, že je možné řadit jen barevné puntíky vedle sebe nebo je zaznamenat přímo nad slabiky v hraném textu. Další variantou podle ní může být vybarvení přímo slabik hraného textu nebo umístění barevných puntíků pod noty v notovém zápisu písně. Přímé přebarvení not v notové osnově je použito například ve zpěvníku Velebové (n. d.) nebo ho zmiňuje i Taylorová (2019, s.42).

Obrázek 2 Notopis podle Tille-Kocha (2017a, s. 21)

Jednodušší notové zápisy pro boomwhackery, kde jsou uvedeny pouze barevné čtverce či puntíky, jsou určitě využitelné i dětmi v mateřských školách. Neomezuje je tak neznalost notové osnovy nebo délka not. A právě touto identifikující barevností, jednoduchou ovladatelností a variabilitou ve způsobech hraní se boomwhackery stávají ideálním hudebním nástrojem pro děti předškolního věku. Jehož možnosti využití dětmi jsou představeny v následující kapitole.

3.3 Možnosti využití boomwhackerů v mateřské škole

Nejčastějším využitím boomwhackerů v prostředí škol se stal rytmicko-melodický doprovod písní, ale tento nástroj lze využít ve spoustě rozličných aktivitách zahrnující improvizaci, pohybovou hru, rozcvičku, hraní jako na xylofonu, předmatematické dovednosti, výtvarné činnosti atd.

Využití boomwhackerů podle Synka (2006) může být podobné jako u nástrojů z Orffova instrumentáře, a to jak melodických, tak rytmických. Vhodné jsou k nejrůznějším rytmickým cvičením, improvizaci, k doprovázení písní, hraní v souboru, učení se základům notace či harmonie a možné je i jejich využití společně s jinými hudebními nástroji. Specifikem u tohoto nástroje v hraní podle not je aspoň v počátku upravený notový zápis v barvách boomwhackerů.

Moritz a Timpert (2021) dělí hry s boomwhackery do pěti kategorií, hry na zkoušku, reakční a pohybové, rytmické hry, poslechově-percepční hry a v neposlední řadě hra písňě. První čtyři zmíněné kategorie jsou důležité pro zvládnutí poslední složitější hry písňě. Při hrách na zkoušku se děti seznamují s různými technikami hraní a procvičují si základní pravidla společné hry. Reakční a pohybové hry jsou určeny k procvičení rozpoznání určitých signálů a symbolů. Rytmické hry podporují děti v učení se dodržovat pravidelný rytmus. Poslechově-percepční hry jsou zaměřeny na rozpoznávání výšky tónu či rozpoznání falešného tónu ve známém úryvku. Hra písňě může mít rozdílnou úroveň obtížnosti či s možností improvizace a tím je právě hraní s boomwhackery vhodné pro nejrůznější věkové kategorie.

Speciálně věkové kategorii předškolních dětí a jejich hře na boomwhackery se v Česku nevěnují žádné publikace ani odborné články či výzkumné práce až na několik zmínek v publikacích a člancích určených převážně pro využití v primárním vzdělávání nebo v pár

bakalářských prací. Proto se nabízí hledat inspiraci v německé literatuře, která je vcelku dostupná a tomuto tématu se věnuje více autorů. Stolz a Tille-Koch (2021) se nejprve zaměřili u dětí ve věku 4-7 let na motivační nehudební hry s boomwhackery propojující pohyb a manipulaci s nástrojem, jako jsou například různé varianty honících her, hry na koně, kdy děti drží boomwhackery jako otěže a pohybují s nimi podle ukázaných obrázků, vytvoření hada s držením se za boomwhackery a pochodováním po místnosti. Z hudebních her vybírají co nejjednodušší, kdy nechávají děti volně hrát, například vybrání dítěte po roztočení se a ukázání na někoho se zavřenýma očima, které libovolně zahraje na boomwhacker, nebo děti mohou hrát na boomwhacker třeba stylem jako princezna. Hra na zamrzlíka s libovolnou hrou tří dětí na boomwhackery c, e, g, nebo doplnění čteného textu o zvukový doprovod při nechaných pauzách, také podporuje improvizaci dětí. Ke složitějším hrám zařazují nechání dětí dodržovat určitý rytmus, který řídí ve hře na kormidelníky kapitán lodi, také si mohou posílat rytmus jako v tiché poště, nebo hrát kánon, kdy dodržují dohodnutý vzorec střídání hry o stehna, ruce a vokální projev. Všechny tyto hry mají společné, že se v nich děti hrají na „něco“ či na „jako“, umožňují dětem pohyb, seznamují se s boomwhackery a podporují u nich prožitek. Stolz a Tille-Koch (2021) nechávají děti předškolního věku se s boomwhackery nejprve seznámit hrou a hrát na ně podle svých vlastních představ, případně hry doplňují rytmickými cvičeními. Nevyužívají úplně melodický potenciál boomwhackerů, což není pro ně prioritní v prvních fázích seznamování malými dětmi s nástrojem. Další publikace Tille-Kocha (2017a; 2017b) jsou určeny pro práci s dětmi v primárním vzdělávání, kde začíná děti seznamovat s jednoduchým upraveným notopisem pro boomwhackery a využívá melodický potenciál nástroje od jednoduchých třítónových doprovodů hlasů zvířat a věcí až po akordické doprovody písní a jiné složitější doprovody při spolupráci více skupin žáků. Ale je však možné se i v nich nechat inspirovat pro práci s dětmi předškolního věku.

Von Hoff (2018) učí zkušené děti hrát na boomwhackery hudební doprovod podle upraveného notopisu už od 5 let a pro děti předškolního věku, které doposud neměly s boomwhackery žádnou hudební zkušenost doporučuje především hravý přístup k nástrojům podobně jako Stolz a Tille-Koch (2021). Učitel ve tmě prosvítí boomwhacker baterkou a děti se stejnou barvou boomwhackeru s ním zahrají o zem nebo učitel hodí několikrát kostkou s barevnými stranami a vytvoří tak skladbu, kterou pak děti zahrají. Také doporučuje nechat děti zkoumat, co se stane, když se boomwhackery něčím naplní nebo můžou uspořádat závody či auto projede vnitřkem nakloněného boomwhackeru dál. Při

rytmických hrách navrhuje rozložit znaky hraní a nehraní na zem, po kterých děti budou v rytmu chodit a hrát boomwhackerem podle znaku na který došláply.

Podle Stadlerové, Taylor a Tomanové (2019) lze dobře propojit i výtvarné aktivity s hrou na boomwhackery. Děti mohou vyskládat drobné předměty v barvě boomwhackerů, jako například dílky lega, korálky, vršky z PET lahví, vedle sebe a znázornit tak notový zápis, který si následně společně boomwhackery zahrají. Také mohou svou skladbu překreslit temperami na papír vytvořit tak trvalý notový zápis. Zajímavé je i pokusit se o zhudebnění boomwhackery již existujícího výtvarného díla známého umělce či někoho z dětí. Stadlerová et al. (2019) doporučují i boomwhackery využít jako součást společné výtvarné instalace s jinými podobně barevnými předměty, látkami, papíry, balónky apod.

Boomwhackery se mohou stát i předmětem pracovních činností, kdy si jejich napodobeninu mohou děti vyrobit z izolačních trubic, pevných elektrikářských trubek, papírových trubiček od mikrotenových sáčků či dutých stvolů rostliny křídlatky, jak uvádí Coufalová et al. (2013, s. 88-91).

Boomwhackery můžeme využít i nehudebně. Taylorová (2019) popisuje například využití boomwhackerů při předmatematických činnostech jako jejich třídění, počítání, přiřazování, jejich skládání do geometrických tvarů. Také zmiňuje, že v dramtizaci je možné jejich využití jako zástupného předmětu (např. meč, dalekohled), nebo při pohybových činnostech mohou kolem nich běhat, cvičit a balancovat s nimi či je podlézat a přecházet.

Jak bylo v předchozích kapitolách uvedeno, tak boomwhackery jsou rytmicko-melodické hudební nástroje a jejich využití v mateřských školách je velmi pestré, záleží především na fantazii učitele. Mohly by se stát vhodným doplněním Orffova instrumentáře při instrumentálních činnostech nebo i pomůckou při výtvarných nebo předmatematických aktivitách. Hrát s nimi nebo na ně lze různými způsoby, a tím se mohou stát opakovaně novým hudebním nástrojem. Díky nim lze podporovat u dětí prožitek ze hry, protože hra s nimi je jednoduchá, chyby nevyniknou jako u jiných hudebních nástrojů a může hrát celá třída dohromady. Boomwhackery umožňují dětem i jednoduše hudebně improvizovat nebo se právě učit hudebním pravidlům při dodržování rytmu či hraní melodie.

Boomwhackery jsou v naší zemi poměrně novým hudebním nástrojem, který se teprve do školního prostředí začíná dostávat. Podle zjištění Zelenkové (2020) se vyskytují v 18 % mateřských škol ze 173 oslovených. Zatím u nás není zpracováno dostatek metodických

a praktických materiálů a obzvláště ne pro mateřské školy, ale lze se nechat inspirovat z německé či americké literatury. Proto pokládám za důležitou následující praktickou část, která může někoho inspirovat v různorodosti využití tohoto nástroje v mateřské škole.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SADA HUDEBNÍCH AKTIVIT S VYUŽITÍM BOOMWHACKERŮ

Praktická část se věnuje navrženým hudebním aktivitám s využitím boomwhackerů v mateřské škole. Nejprve je zmíněn průběh přípravy aktivit před realizací a charakteristika subjektů určených k ověřování. Poté je v tabulce představena sada aktivit v pořadí podle rostoucí obtížnosti, v kterém také probíhala jejich aplikace ve třídě mateřské školy s dětmi předškolního věku. Dále následuje popis realizace aktivit doplněný o fotografie z jejich průběhu ve třídě dětí, které byly pořízeny se souhlasem rodičů (příloha PXVI).

V závěru praktické části je uvedena evaluace, která zahrnuje sebereflexi a hodnocení učitelkou u jednotlivých aktivit a celé sady podle určených hledisek. Na základě porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou je zformulováno doporučení pro praxi.

4.1 Cíle

Primárním cílem bakalářské práce, a především její praktické části, je navrhnout sadu hudebních aktivit s využitím boomwhackerů pro děti v mateřské škole, evaluovat ji a zpracovat doporučení pro praxi. Neméně důležitý cíl je i inspirovat učitele mateřských škol ve využívání boomwhackerů v mateřských školách nebo seznámit děti s boomwhackery a jejich nejrůznějšími technikami hry.

4.2 Plánování realizace

Subjekty realizace

Sada aktivit byla realizována v prostorách třídy mateřské školy ve Zlínském kraji. Výzkumný vzorek tvořila genderově vyvážená homogenní skupina dětí ve věku 5-7 let. Jedno z dětí mělo odklad povinné školní docházky a dvě z dětí byly sourozenci dvojčata. Realizaci aktivit vždy pozorovala jejich učitelka a bylo přítomno 8 až 9 dětí. Aktivity byly realizovány během tří po sobě následujících týdnů v průběhu ledna 2023 a února 2023. Realizace probíhala vždy po osmé hodině ranní a trvala maximálně půl hodiny.

Příprava na realizaci

Návrh sady aktivit probíhal od října 2022, kdy byla ověřena dostupnost boomwhackerů ve vybrané mateřské škole a zjištěno, zda děti měly nějakou zkušenost s tímto nástrojem, což byly stěžejní informace pro plánování aktivit a zajištění boomwhackerů, které byly pro tyto účely zakoupeny ve větší sadě 30 kusů. Kromě toho byly pro děti připraveny 4 druhy jednoduchých notopisů pro dva boomwhackery (příloha PI) a soubor upravených notových zápisů se 14 lidovými písněmi pro boomwhackery (ukázka v přílohách PIII-PXII) pomocí počítačového programu Canva, kde byly tvořeny barevné kruhy podle not daných písní, které byly přepsány a případně transponovány v počítačovém programu MuseScore. K aktivitě č. 5 Výroba boomwhackerů byly zakoupeny izolační trubice (příloha PII). Nejprve bylo ověřeno, zda budou děti schopny je uřezat zubatým nožem, který se jevil jako bezpečnější. To bylo ověřeno na jedné šestileté dívce. Dále byly na základě navržených aktivit ušity na šicím stroji 4 podložky pro přichycení boomwhackerů pro aktivitu č. 6 Boomwhackery jako xylofon (příloha PIV).

4.3 Obsah sady aktivit

V následující tabulce č.1 jsou představeny navržené hudební aktivity s využitím boomwhackerů pro děti v mateřské škole. Jejich společným tématem je „Hra na boomwhackery“. Každá aktivita je popsána podle následujících položek: název aktivity, cíle z pohledu učitele a dítěte, organizační forma a metody. Tabulka slouží jako orientační rámec pro realizaci aktivit a pro lepší přehlednost v ní byla upravena velikost písma na 11.

Tabulka 1 Obsah sady aktivit

Aktivita	Cíle z pohledu učitele	Cíle z pohledu dítěte	Organizační forma ***** Metody
1. Seznámení s boomw.	Představit dětem hudební nástroj boomw.	Správně uchopit hudební nástroj	Řízená činnost ***** Rozhovor, předvádění, manipulování, páce ve dvojicích, volná hra
	Podpořit u dětí schopnost rozlišovat vysoký a nízký tón	Porovnat podle sluchu výšku 2 tónů	
	Seznámit děti s různou výškou tónů boomw.	Interpretovat tóny boomw. seřazených podle velikosti	

2. Rytmizace veršů	Provést s dětmi rytmizaci veršů	Interpretovat verše boomw.	Řízená činnost ***** Rozhovor, předvádění, napodobování, produkční (rytmizace, interpretace písní)
	Provést s dětmi rytmizaci vybraných písní	Dodržet rytmus písně	
3. Metrum, tempo a výška tónu	Představit dětem rozdíl mezi metrem a rytmem	Dodržet pravidelné metrum při hře na boomw.	Řízená činnost ***** Rozhovor, předvádění, napodobování, produkční (interpretace hudebního doprovodu písní)
	Podpořit u dětí schopnost rozlišovat tempo pomalé a rychlé	Reagovat pohybem na změnu tempa	
	Podpořit u dětí schopnost rozeznávat výšky tónů	Reagovat pohybem podle výšky tónu	
4. Melodizace a rytmizace	Představit dětem melodicko-rytmické schéma	Dodržet pravidla notopisu	Řízená činnost ***** Práce ve dvojicích, rozhovor, předvádění, práce s obrazem, produkční (rytmizace, interpretace skladeb)
	Podpořit u dětí schopnost rozlišení výšky tónu	Interpretovat melodii a rytmus písně	
5. Výroba boomw.	Seznámit děti s výrobou netradičního hudebního nástroje	Vyrobít netradiční hudební nástroj	Individualizovaná výuka ***** Manipulování, rozhovor, předvádění, práce s obrazem, produkční (interpretace písně)
	Ověřit s dětmi melodičnost nástroje	Interpretovat píseň podle notopisu hrou na vyrobený nástroj	
6. Boomw. jako xylofon	Seznámit děti s hraním na boomw. bubenickými paličkami	Interpretovat píseň podle notopisu hrou na boomw.	Řízená činnost ***** Práce ve dvojicích, rozhovor, předvádění, práce s obrazem, produkční (interpretace písní)
7. Akordy	Představit dětem akordy	Reagovat pohybem na akord	Řízená činnost ***** Rozhovor, předvádění, práce s obrazem, produkční (interpretace písně hrou hudebním nástrojem)
	Podpořit u dětí schopnost rozlišovat tonalitu	Rozpoznat dva různé akordy od sebe	
	Vyzkoušet s dětmi akordický doprovod písně	Reagovat na určitý symbol hrou boomw.	
8. Elementární kompono- vání	Rozvíjet u dětí hudební tvořivost	Vytvořit elementární notový zápis pro boomw.	Skupinová výuka ***** Rozhovor, předvádění, manipulování, produkční (interpretace skladby hudebním nástrojem)

4.4 Realizace sady hudebních aktivit

Níže je popsáno 8 hudebních aktivit s využitím hudebních nástrojů boomwhackerů, které jsou uspořádány podle rostoucí obtížnosti a navazují na sebe. Aktivity byly navrženy pro třídu, která dosud neměla žádné zkušenosti s použitím tohoto hudebního nástroje, proto se považuje za důležité začít od základních činností, které úplně nevyužívají melodický potenciál boomwhackerů, ale jsou pro hru důležité. V úvodu každé aktivity je uvedeno její téma, cíle z pohledu učitele, cíle z pohledu dětí, kompetence, organizační forma, metody a pomůcky s prostředky. Dále je popsán průběh celé aktivity včetně motivace a reflexe.

4.4.1 Aktivita č. 1 – Seznámení s boomwhackery

Cíle z pohledu učitele:

- Představit dětem hudební nástroj boomwhacker
- Podpořit u dětí schopnost rozlišovat vysoký a nízký tón
- Seznámit děti s různou výškou tónů boomwhackerů

Cíle z pohledu dětí:

- Správně uchopit hudební nástroj
- Porovnat podle sluchu výšku 2 tónů
- Interpretovat tóny boomwhackerů seřazených podle velikosti

Kompetence:

- K učení (uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení – Dítě dokáže hrát s boomwhackery, Dítě dokáže porovnat výšku tónů)
- Sociální a personální (při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje – Dítě dokáže seřadit boomwhackery podle velikosti ve skupině)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – rozhovor, předvádění, manipulování, práce ve dvojicích, volná hra

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery (30 ks), piktogramy medvěda a stehlika

Průběh aktivity

Prostřednictvím plyšového koně jsem vedla s dětmi rozhovor o přinesené pomůcce. Ukázala jsem jim tašku s boomwhackery a ptala jsem se, zda vědí, k čemu by to mohlo být. Děti odpovídaly, že neví, že možná na cvičení nebo na úkoly. Hovořily jsme také o barvách, materiálu a o tom, co s trubkami nesmíme dělat, aby se neponičily, nebo aby nedošlo k úrazu. Poté jsem před ně boomwhackery rozložila a vyzvala je, ať si je sami prozkoumají a zjistí, k čemu všemu by mohly sloužit. Děti jsem nechala si volně hrát a pozorovala jsem je. Nejprve do trubic začaly foukat a troubit, bouchat o zem, hrát si, že střílejí z pistole a skládaly je na podlaže. Když děti začaly být hlučnější, tak jsem je povzbuzovala, ať najdou i jiný způsob hry. Začaly si vnitřkem trubice posílat malá autíčka, kroužily kuličkou v trubici nebo postavily komín.

Asi po 10 minutách volného hraní jsem děti svolala do kruhu pomocí zvukového signálu hraním na tamburínu a slovních instrukcí, v kterých jsem vysvětlovala, že na tento zvuk vždy všichni přestanou v činnosti, kterou právě provozují. Dětem jsem objasnila, co to vlastně jsou ty barevné trubky (boomwhackery), k čemu slouží a že s nimi budeme v dalších dnech společně pracovat.

Děti jsem rozdělila do dvojic. Každá dvojice dostala několik boomwhackerů (5-8) a měla za úkol je seřadit podle velikosti. Když měly úkol hotový, tak jsem je poprosila, aby zkusily zahrát s každou trubicí o zem popořadě od největší po nejmenší. Ukázala jsem jim jak. Jakmile dohrála jedna dívka, tak hned vykřikla, že je to jako xylofon.

Dětem jsem zahrála na boomw. laděný do C a zazpívala jsem hlasem daný tón. Stejně jsem postupovala i s boomw. laděným do A. Ukázala jsem dětem kartičky, kdy na jedné byl ptáček a na druhé medvěd. Ptala jsem se, kterému boomw. by přiřadily, který obrázek. Všechny děti se shodly, že červený boomw. s tónem C měl, zvuk víc jako medvěd a fialový boomw. s tónem A jako ptáček. Dětem jsem představila pojmy nízký a vysoký tón, rozdala jim kartičky ptáka a medvěda a vysvětlila jsem jim průběh následující hry, která spočívala v zahrání dvou různých tónů boomwhackery, kdy děti měly určit zdvižením kartiček nad hlavu, jestli je ten druhý tón od prvního vyšší (ptáček) nebo nižší (medvěd).

Nakonec si v kruhu ve stoje děti vyzkoušely techniky hraní s boomwhackery o dlaň, stehno, záda, břicho, zem, chodidlo. Poté jsem se dětí zeptala, jak se jim tento den s boomwhackery líbil, a aby to ukázaly, jmenovitě po jednom, rychlostí hry s boomwhackerem. Rychlé hraní znamenalo, že se jim to líbilo moc a pomalé hraní málo. Nechala jsem na nich, o jakou část

těla či předmět budou hrát. Většina dětí hrála rychle, jeden chlapec začal pomalu a zrychloval a dvě děti hrály asi střední rychlostí.

Obrázek 3 Průběh realizace aktivity č. 1

4.4.2 Aktivita č. 2 – Rytmizace veršů

Cíle z pohledu učitele:

- Provést s dětmi rytmiizaci veršů
- Provést s dětmi rytmiizaci vybraných písní

Cíle z pohledu dětí:

- Interpretovat verše boomwhackery
- Dodržet rytmus písně

Kompetence:

- K učení (uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení – Dítě dokáže napodobit rytmus veršů a písní)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – předvádění, rozhovor, manipulační, produkční (rytmická cvičení, interpretace písně)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery, obrázky pravidel zacházení s boomwhackery (příloha PXV), říkanka Žába skáče po blátě, písně Prší, prší, Běží liška k Táboru a Skákal pes

Průběh aktivity

Za dětmi přišel opět plyšový kuň a přinesl boomwhackery. Prostřednictvím něho jsem se děti ptala, jestli si pamatují název toho hudebního nástroje a pravidla zacházení s ním. Název trochu zkomolily, na některá pravidla si děti vzpomněly a jiné jsem jim připomněla prostřednictvím obrázků o pravidlech zacházení já. Obrázky pak dostaly k pozdějšímu vybarvení a přeškrtnutí těch činností, které se nesmí dělat. Děti jsem se ptala, jestli vědí, co to znamená rytmus, že dneska si ho vyzkoušíme zahrát s boomwhackery.

Nechala jsem děti, aby si vybraly boomwhacker, jaký kdo chtěl a společně jsme si udělaly hudební rozcvičku. Hrály jsme boomwhackery o dlaň před sebou, za sebou, nad hlavou, o hlavu, o stehno a měnily jsme u toho i dynamiku a tempo. Samy děti napadlo, že bychom mohly hru vyzkoušet i o zadek, o hlavu, o rameno.

Svolala jsem děti do kruhu za účelem opakování mé rytmizace slov prostřednictvím boomwhackerů, kdy jsem je jednotlivě oslovovala a předkládala slova (jména dětí, předměty ve třídě). Děti trpělivě čekaly, než na ně přijde řada. Pak vyzkoušely těžší variantu. Ukázala jsem každému jeden obrázek, dvěma slovy jsem ho popsala (např. hlasitý budík) a chtěla jsem, aby postupně každý zahrál na boomwhacker rytmizaci těchto slov. Dále byl nechán slovní popis obrázku na dětech, ale někteří se snažily popsat obrázek za toho, co byl zrovna na řadě.

Děti si nejprve vyslechly celou básničku Žába skáče po blátě, kterou si ji po verších zkusily se mnou rytmizovat s vybranými boomwhackery (C, E, G). Básničku doprovázely několikrát. Poté jsem děti nechala, ať si vymyslí i svůj vlastní rytmus básničky. Vysvětlila jsem jim to tak, že ji mohou zkusit jakkoli zazpívat a vytvořit jí rytmický doprovod boomwhackery. Některé děti při předvádění rytmizace začaly i trochu tancovat.

Na závěr si všechny děti společně vyzkoušely rytmizovat a zazpívat písničky, které znaly Prší, prší, Běží liška k Táboru a Skákal pes. Některé děti se dokázaly ještě plně soustředit a rytmizace se jim dařila.

Během společného uklízení jsem se děti individuálně ptala na to, jak se jim dnes dařilo a jak je to bavilo. Většinou děti odpověděly jednoduše, že dobře a bylo to dobré. Jeden chlapec se

rozpovídal: „Zpívání moc nemusí, ale to bouchání bylo dobré, a hlavně to cvičení mě bavilo.“

Obrázek 4 Průběh realizace aktivity č. 2

4.4.3 Aktivita č. 3 – Metrum, tempo a výška tónu

Cíle z pohledu učitele:

- Představit dětem rozdíl mezi metrem a rytmem
- Podpořit u dětí schopnost rozlišovat tempo pomalé a rychlé
- Podpořit u dětí schopnost rozeznávat výšky tónů

Cíle z pohledu dětí:

- Dodržet pravidelné metrum při hře na boomwhackery
- Reagovat pohybem na změnu tempa
- Reagovat pohybem podle výšky tónu

Kompetence:

- K učení (soustředí se na činnost – Dítě dokáže dodržovat pravidelné metrum, reagovat na změnu tempa a různou výšku tónů)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – předvádění, rozhovor, napodobování, produkční (rytmická cvičení, interpretace hudebního doprovodu písní)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery, písně Skákal pes (příloha PVII a PVIII), Prší, prší, Když jsem husy pásala

Průběh aktivity

Prostřednictvím plyšového koně jsme si připomněly, co se dělo minule (rytmizace slov, veršů a písní). Dětem jsem jen zahrála, bez zpěvu, na boomwhacker rytmus jedné písně z minula (Skákal pes) a ptala jsem se, jestli píseň poznaly. Podle mého očekávání ji nikdo nepoznal, tak jsem jim písničku zahrála potřebnými laděnými boomwhackery údery o zem podle upraveného notového zápisu. To již bylo pro děti identifikovatelné a mohlo jim být předvedeno a vysvětleno k čemu je rytmus a výška tónů důležitá. Poté jsem jim slíbila, že příště se i oni budou učit hrát s boomwhackery podle notového zápisu.

Po zpěvu písně Prší, prší, kterou všichni dobře znají, jsme na ní ukázala jednoduchý metrický doprovod. Děti nejprve poslouchaly vysvětlující informace metru a pak si jeho jednoduchou podobu vyzkoušely dodržovat bez zpěvu, s počítáním na čtyři doby, jako pravidelné zahrání boomwhackerem o dlaň na každou dobu, a pak zahrání jen na první dobu. Když děti úkol začaly zvládat, tak jsme přistoupily k metrickému doprovodu písně Prší, prší na těžkou dobu. Doprovodily jsme více slok a některé dvojitým zahráním na těžkou dobu.

Ještě jsme si vyzkoušely doprovodit písničku Když jsem husy pásala. Nejprve si ji děti společně zazpívaly, a pak jsem dětem předvedla, jinak zahrání metrický doprovod, a to otvorem boomwhackeru zahrát dvakrát po sobě o stehno na těžkou dobu. Dětem jsem rozdala boomwhackery (z pentatonické stupnice) a vyzvala je, že zatím budou jen hrát a já budu pomalu hrát i zpívat.

Pro uvolnění následovala pohybová hra. Děti chodily, či běhaly v kruhu podle tempa hraného mnou na boomwhacker. Na změnu jsem je nejprve slovně upozorňovala: „Pozor, změna!“ Bez slovního upozornění některé děti reagovaly podle ostatních. Hru jsem potom ztížila. Vzala jsem si dva boomwhackery, které byly výrazně rozdílné svou výškou tónů a dětem jsem vysvětlila, že pokud budu hrát nízký tón, jako medvěd, tak budou chodit, či běhat po čtyřech jako medvěd a když budu hrát vysoký tón, tak budou při chůzi či běhu podle hraného tempa pohybovat rukama, jako pták křídly.

Činnost jsme ukončili zvukem tamburíny. Děti si sedly na zem, tam kde zrovna byly a úkolem každého koho jsem se dotkla boomwhackerem bylo, aby pověděl něco o dnešních aktivitách. Děti zmiňovaly, že se jim líbila ta hra na zvířátka, vyjmenovaly písně, které jsme zpívaly a říkaly, že hrály i na boomwhackery.

Obrázek 5 Průběh realizace aktivity č. 3

4.4.4 Aktivita č. 4 – Melodizace a rytimizace

Cíle z pohledu učitele:

- Představit dětem melodicko-rytmické schéma
- Podpořit u dětí schopnost rozlišení výšky tónu

Cíle z pohledu dětí:

- Dodržet pravidla notopisu
- Interpretovat melodii a rytmus písně

Kompetence:

- Komunikativní (rozlišuje některé symboly a rozumí jejich významu – Dítě dokáže interpretovat melodii a rytmus podle upraveného notopisu)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – práce ve dvojicích, předvádění, rozhovor, práce s obrazem, produkční (rytmizace, interpretace skladeb)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery, soubor zjednodušených notových zápisů (příloha PI), notopis písně Pod naším okýnkem

Průběh aktivity

Opět jsem dětem zdramatizovala krátce motivaci, kdy plyšový kůň příklusal do třídy a zastavil se, pak klusal znova a opět se na chvíli zastavil. Začal zpívat písničku Pod naším okýnkem, kde trochu zdůrazňoval pauzy, pomlky či jiné délky not. Nato jsem dětem pověděla, co dnes budeme dělat. Čekalo nás hraní písničky s boomwhackery. „Ale aby to opravdu znělo jako známá písnička, tak musíme umět dělat v písničce pauzy na daných místech.“ Dětem jsem vysvětlila, že v mých notopisech je pauza dělaná křížkem a hraní boomwhackerem znázorňuje kruh v barvě požadovaného bomwhackeru. Důležitost dodržování pauz jsem názorně předvedla při hraní písničky Pod naším okýnkem, kdy jsem ji nejprve hrála bez pauz a pak správně s pauzami s dodržáním rytmu.

Děti byly rozděleny do dvojic. Každá dvojice obdržela zjednodušený notový zápis mnou vytvořené krátké skladby jen pro 2 různé boomwhackery, včetně křížků, které znázorňovaly pauzu neboli hru do vzduchu. Dětem jsem hraní nejprve předvedla, pak pracovaly všechny ve dvojicích a já jsem je pozorovala. Každý ve dvojici hrál nejprve jedním boomwhackerem uchopeným v ruce o zem. Děti dokázaly reagovat na symbol hrou, ale někdy jim to chvíli trvalo, než si uvědomily, že je to jejich barva, a ne ta spoluhráče. Pauzu ze začátku moc nedodržovaly, ale po mém připomenutí se o to začaly pokoušet. V jedné dvojici chlapců proběhla drobná hádka, kdy oba chtěli stejný boomwhacker, ale upozornila jsem je, že se stejně za chvíli vystřídají.

Pak si měly děti vyzkoušet skladbu zahrát každý sám tak, že bude mít v každé ruce jeden boomwhacker a podle notového zápisu, který bude sám sledovat, bude také hrát o zem. Druhý ve dvojici měl kamaráda sledovat. Děti se ve dvojici vystřídaly a chtěly vyzkoušet i další notové zápisy od jiných dvojic. Což jsem jim umožnila. Jedné dvojici, které se dařilo nejvíc a měla zájem, tak jsem jim poskytla i notový zápis pro čtyři boomwhackery znázorňující písničku Pod naším okýnkem, kterou si vyzkoušely zahrát.

Na závěr jsem se dětí ještě v těch dvojicích ptala, jak se jim dnes dařilo, jak jim hraní šlo. Většinou se děti chválily, že to bylo dobré a šlo jim to, někdo říkal že to bylo jednoduché.

Obrázek 6 Průběh realizace aktivity č. 4

4.4.5 Aktivita č. 5 – Výroba boomwhackerů

Cíle z pohledu učitele:

- Seznámit děti s výrobou netradičního hudebního nástroje
- Ověřit s dětmi melodičnost nástroje

Cíle z pohledu dětí:

- Vyrobit novodurové boomwhackery
- Interpretovat píseň podle notopisu hrou na vyrobený nástroj

Kompetence:

- K učení (uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích – Dítě dokáže vyrobit novodurové boomwhackery a interpretovat s nimi píseň)

Organizační forma – individualizovaná výuka

Metody – předvádění, rozhovor, manipulování, práce s obrazem, produkční (interpretace píseň)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery (v tónech C, D, E, F, G, A) publikace Coufalové, Medka a Synka (2013, s. 90-91), novodurové izolační trubice (příloha PII), zubatý steakový nůž, podložka, zjednodušený notový zápis písně Travička zelená (příloha PV a PVI), izolepa a barevné proužky papíru v barvách boomwhackerů, elektrikářské lepicí pásky, nůžky

Průběh aktivity

Tentokrát plyšový kůň dětem přinesl dlouhé novodurové trubice a povyprávěl jim svým hlasem příběh o tom, jak šel do mateřské školy a toto našel vyhozené u jednoho domu, který zrovna dělníci stavili. Říkal si, že když zná děti z Ekoškoly, tak jim to přinese a třeba z toho něco zajímavého vyrobí. Nechala jsem děti přemýšlet, co by z toho šlo vytvořit. Napadl jich trubkový telefon a konstrukce na domeček. Já jsem jim řekla, že si z toho vyrobíme speciální boomwhackery.

Dětem jsem dala pokyn, že si je budu volat jednotlivě ke stolu k výrobě a ostatní zatím mohou hledat k barvám boomwhackerů nějaké předměty, které jsou ve třídě. Pak se ještě mohly hrát s boomwhackery, než dokončily všichni svou práci. Například skládaly boomwhackery za sebe, což znázorňovalo tunel pro vlak nebo zkoušely hrát boomwhackerem o různé předměty ve třídě.

Děti jsem si jednotlivě volala ke stolu, kde jsem měla připravené pomůcky pro řezání novodurových trubec. Trubici jsme s dítětem naměřila podle údajů z publikace Coufalové, Medka a Synka (2013, s. 90-91). Dítě fixou označilo místo, kde bude řez. Pak jsem mu vysvětlila, jak má řezat zubatým steakovým nožem a dohlížela jsem na něj či mu pomohla s držetím trubice. V průběhu řezání jsem některé děti upozorňovala, že musí držet nůž rovně. Každý si uřezal svou trubici. Ten, kdo měl hotové, tak přešel na druhou stranu stolu a nazdobil si svou trubici přidělenou barevnou páskou, která odpovídala ladění originálního boomwhackeru. Do řezání boomwhackerů se děti vrhly s nadšením a radostí, některé projevíly touhu si vytvořit celou sadu. Jedna dívka mi tvrdila, že ještě nikdy nic neřezala a měla tendenci trubici jen tlakem rozdělit, což nešlo, ale po krátkém vysvětlení to i ona lehce zvládla. Když měly děti hotové i označování trubec, tak se vrátily k hledání barevných věcí nebo k volné hře za ostatními dětmi.

Až byla vytvořena celá sada novodurových boomwhackerů, tak jsme si ověřily melodičnost vytvořeného hudebního nástroje. Nejprve děti zahrály písničku Travička zelená pomocí notového zápisu s originálními boomwhackery a poté, tu stejnou, s vytvořenými novodurovými boomwhackery. Hraní probíhalo tak, že jsem vybrala šest dětí a každému jsem přidělila jeden boomwhacker podle not v písni. Děti hrály úder o zem a já jsem jim ukazovala přímo na barevné puntíky v notovém zápisu, aby se orientovaly, který boomwhacker má hrát. Když jsem šly ověřovat hru s vytvořenými novodurovými boomwhackery, tak jsem vybrala děti, které v první skupině nehrály. Dále jsme postupovaly stejně. Nakonec děti usoudily, že i ty vyrobené boomwhackery dokážou zahrát písničku.

Na krátké protažení jsme ještě vyzkoušely znění vyrobených novodurových boomwhackerů o různé části těla a o tělo kamaráda z přidělené dvojice. Každý tak udělal a dostal boomwhackerovou masáž.

Na závěr jsem se děti ptala na to, jestli si vezmou svůj boomwhacker domů a co o něm doma poví. Všechny si ho chtěly vzít domů a většinou říkali, že poví: „Já jsem si to sám uřezal a nazdobil. S tím se teď hrajeme ve školce, ale s takovýma kupovanýma.“

Obrázek 7 Průběh realizace aktivity č. 5

4.4.6 Aktivita č. 6 – Boomwhackery jako xylofon

Cíle z pohledu učitele:

- Seznámit děti s hrou na boomwhackery bubenickými paličkami

Cíle z pohledu dětí:

- Interpretovat píseň podle notopisu hrou bubenickými paličkami

Kompetence:

- Komunikativní (rozlišuje některé symboly – Dítě dokáže interpretovat píseň podle notopisu hrou na boomwhackery bubenickými paličkami)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – práce ve dvojicích, předvádění, rozhovor, práce s obrazem, produkční (interpretace písně)

Prostředky a pomůcky – 4 podložky s úchopy na boomwhackery (1. – C, D, E, F, G, A, 2. – E, fis, G, A, B, 3. – E, F, G, A, C', 4. – fis, gis, A, ais, B) (příloha PIV), 4 bubenické paličky, soubor zjednodušených notových zápisů lidových písní (příloha PIII a PV-PXII)

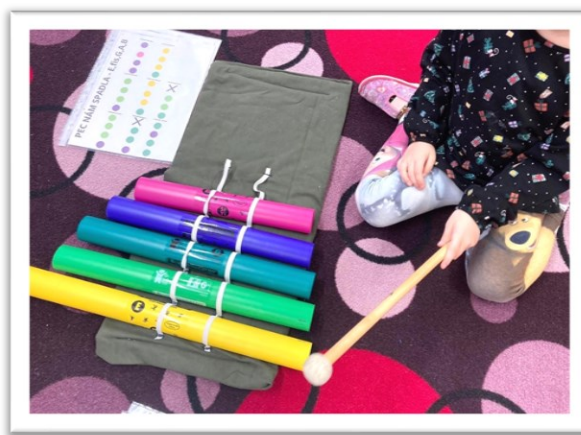
Průběh aktivity

Do třídy přišel plyšový kůň a za sebou táhl náklad, čtyři podložky s boomwhackery přivázané k sobě.

Nejprve jsem dětem představila nový hudební nástroj. Ptala jsem se na to, co jim to připomíná. Odpověděly, že xylofon. Nechala jsem je vymyslet pro tento nový hudební nástroj z boomwhackerů jméno. Padaly návrhy jako barevnofon, duhové bouchadlo, ale nakonec se shodly na trubkofonu. Dětem jsem ještě předvedla a vysvětlila jakým způsobem mají hrát na tyto boomwhackery s notovým zápisem. Pak jsem je rozdělila do dvojic a každé dvojici jsem přiřadila jednu bubenickou paličku, jednu podložku s určenými boomwhackery a sadu 3-4 lidových písní určených právě pro ty boomwhackery z dané sady. Tím vznikly čtyři stanoviště pro 4 dvojice dětí. Na každém stanovišti byly jiné písně pro jiný soubor boomwhackerů. Děti se ve dvojici střídaly. Jeden hrál a druhý pozoroval. Tak odzkoušely všechny písně zahrát. Někteří si chtěly zkusit i písně od jiných dvojic, což bylo zájemcům umožněno individuálně. Všimla jsem si, že některé děti hrály i jen tak, podle sebe, improvizovaly.

Na závěr jsme si některé písně zazpívaly za hraného melodického doprovodu vybranými zájemci, kdy jsme zpěv přizpůsobovaly hranému doprovodu. Některé děti už nedokázaly plně udržet pozornost a soustředit se na zpěv, což se projevovalo jejich procházením po místnosti, sledováním děje za oknem a nezpíváním. Na to jsem reagovala postupným ukončením činnosti a doptáváním se některých dětí, které se ještě na mě soustředily, na zpětnou vazbu. Děti byly požádány, aby vybraly a ukázaly boomwhacker, podle toho, jak se jim dnešní aktivity líbily. Nejdelší boomwhacker znamenal, že se jim aktivity líbily moc, nejvíc a nejmenší málo, vůbec. Na výběr měly mezi 8 boomwhackery. Děti si vybíraly mezi těmi delšími boomwhackery.

Obrázek 8 Průběh realizace aktivity č. 6

4.4.7 Aktivita č. 7 – Akordy

Cíle z pohledu učitele:

- Představit dětem akordy
- Podpořit u dětí schopnost rozlišovat tonalitu
- Vyzkoušet s dětmi akordický doprovod písně

Cíle z pohledu dětí:

- Reagovat pohybem na akordu
- Rozpoznat dva různé akordy od sebe
- Reagovat na určitý symbol hrou boomwhackerem

Kompetence:

- K učení (uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích – Dítě dokáže rozeznat akord od tónu a tonalitu akordů)
- K učení (soustředí se na činnost – Dítě dokáže reagovat na daný symbol hrou boomwhackerem)

Organizační forma – řízená činnost

Metody – předvádění, rozhovor, práce s obrazem, produkční (interpretace písně)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery, podložka na boomwhackery (s tóny D, F, fis, A), palička, aplikace pro tablet (Garage Band), píseň Skákal pes (příloha PVII a PVIII), rozlišovací karty na krk a tabule s přepisem písně Skákal pes k ukazování (příloha PXIII)

Průběh aktivity

Do třídy přiklusal plyšový kůň, prostřednictvím kterého jsem zpívala vesele: „C, E, G, ... C, E, G!“ Což posloužilo jako začátek našeho rozhovoru s dětmi, v kterém jsem se ptala na to, co slyšely od koníka.

Vysvětlila jsem dětem, co to znamená akord a kdy se používá. Některé akordy jsem zahrála na klávesách v aplikaci na tabletu i rozloženě. Děti jsem se ptala na to, jak by zahrály nějaký akord na boomwhackerech. Po chvílce přemýšlení jedna dívka řekla, že by museli být tři lidi a společně by to zahráli. Postupně si hraní akordů všechny děti vyzkoušely při hře v trojicích. Hrály akord C dur složeně, všichni dohromady i rozloženě, vzestupně. Poté jsem vytáhla připravenou podložku, která měla na sobě boomwhackery laděné k akordu D dur a d moll (tóny D, F, fis, A). Několikrát jsem zahrála bubenickou paličkou vzestupně rozložený akord D dur, pak d moll a ptala jsem se dětí, jestli slyšely rozdíl a který akord jim připadal veselý a který smutný. Několikrát jsme si to vyzkoušely určit, kdy jsem měnila pořadí hraných akordů a děti jsem se na tonalitu ptala jmenovitě. Ještě jsem vyměnila stávající boomwhackery za boomwhackery náležící akordu E dur a e moll a nechala děti určovat náladu (tonalitu) i u nich.

Děti hrály hru, kdy měly rozeznat podle sluchu, zda hraje akord nebo jen jeden tón. Všechny se otočily ke mně zády a já a jeden pomocník jsme hrály boomwhackery do stehů pořád stejný pomalý rytmus. Pomocník hrál bez přestání jedním boomwhackerem a já jsem hrála dvěma boomwhackery, které jsem vynechávala. Takže dohromady zazníval jeden nebo tři tóny. Úkolem dětí bylo, že když uslyší znít jeden tón, tak pochodují na místě, a když tři tóny, (akord), tak poskakují snožmo. Děti se postupně v činnosti pomocníka vystřídalaly.

Zazpívaly jsme si společně píseň Skákal pes. Rozdělila jsem děti do 2 skupin, modří křížci a žlutí proužci. Každý dostal rozlišovací karty na krk podle své skupiny. Modří křížci obdrželi boomwhackery, které byly laděné v tónech akordu D-dur. To znamená, že potřebovali boomwhackery s názvy D, fis, A. Skupina žlutých proužků obdržela boomwhackery zastupující akord A-dur s tóny A, cis, E. Děti se stejným znakem na krku si

stoupily k sobě a hrály na boomwhackery o dlaň podle upraveného akordového zápisu písně Skákal pes, na který jsem ukazovala prstem. Při ukázání na značku modrého křížku, měly hrát jen děti, které měly modrý křížek i na krku a u značky žlutého proužku měly zaznít jen tóny od hráčů se znakem žlutého proužku na krku. Píseň jsem si zahrály několikrát.

Obrázek 9 Průběh realizace aktivity č. 7

4.4.8 Aktivita č. 8 – Elementární komponování

Cíle z pohledu učitele:

- Rozvíjet u dětí hudební tvořivost

Cíle z pohledu dětí:

- Vytvořit elementární notový zápis pro boomwhackery

Kompetence:

- Sociální a personální (při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje – Dítě dokáže společně s ostatními ve skupině vytvořit notový zápis a společně podle něho zahrát na boomwhackery)

Organizační forma – skupinová výuka

Metody – předvádění, rozhovor, manipulování, produkční (interpretace skladby hudebním nástrojem)

Prostředky a pomůcky – Boomwhackery, barevné proužky papírů v barvách boomwhackerů a proužky s kresbou boomwhackeru naplněného čočkou (příloha PXIV), boomwhacker naplněný čočkou a uzavřený oktávátory

Průběh aktivity

Děti opět přišel přivítat plyšový kůň a přinesl jim tentokrát kromě boomwhackerů i barevné proužky papírků. Společně jsme proužky roztřídily a přiřadily je k odpovídajícím boomwhackerům (příloha PXIV). Děti jsem se ptala, k čemu by nám to teď mohlo být. Děti napadalo, že na nějaké hry nebo hledání podle barvy. Poskládala jsem náhodně několik proužků ve třech barvách vedle sebe, vzala jsem potřebné boomwhackery a zahrála na ně podle těch barev. Děti zvolaly: „Jé, noty!“

Vysvětlila jsem všem společně pravidla a postup, kdy měly ve dvojici zkusit poskládat proužky vedle sebe do řady, tak aby se barvy různě střídaly, a pak si to zkusily společně zahrát údery o zem, nebo to mohl zahrát i jeden z dvojice s oběma boomwhackery v ruce. Představila jsem dětem i možnost použití bílých proužků, které by znázorňovaly krátkou pauzu, hru do vzduchu, ale toto ve svých výtvorech nevyužily. Poté jsem děti rozdělila do dvojic, do každé dvojice jsem dala dva rozdílné boomwhackery a barevně odpovídající proužky papíru a nechala je komponovat a hrát na boomwhackery.

Dalším pokračováním byla obtížnější varianta, kdy jsem spojila dvě dvojice. Tím pádem skládaly společně skladbu ze čtyř různých barev. V první skupině skládaly jen dvě dívky, další dvě dívky jen přihlížely. Když zkoušely skladbu zahrát, tak jim dělalo problém orientovat se v notopisu, ztrácely se. Začala jsem jim ukazovat prstem na jednotlivé proužky, což bylo pro ně jednodušší. Zavolala jsem jednoho chlapce z druhé skupiny, ať jim to zkusí ukazovat, ale dívky si stěžovaly, že to ukazuje špatně. Samy se ujaly přeorganizování. Ve skupině začala ukazovat jedna dívka, další dívka si vzala dva boomwhackery a dvě dívky měly po jednom boomwhackeru. Přehrávání nebylo úplně plynulé, ale dívky se stále zlepšovaly.

Druhá spojená skupina, chlapci, vytvořila svůj notopis společně, trochu se u toho dohadovali. Touhu si zahrát vlastní skladbu projevíli jen dva z nich, proto se museli ujmout každý dvou boomwhackerů. Hraní bez ukazování jim nešlo, pletli si barvy, ruce a slovně se upozorňovali, kdo má zrovna hrát. Když jsem jim začala pomáhat ukazováním se slovním popisem, tak se zdál úkol zvládnutější. Další chlapec ze skupiny jen přihlížel a ten čtvrtý byl

u skupiny děvčat. Přihlížejícího chlapce jsem se pokusila zapojit dalším hudebním nástrojem, chrastítkem vyrobeným z boomwhackeru. Dostal k němu i proužky značící tento nástroj a měl je přidat ke skladbě chlapců, s tím, že jsem jim i odebrala dva boomwhackery s proužky, aby byla skladba jednodušší. Chlapec hraní jednou vyzkoušel, a pak nástroj testovaly i ostatní děti. Až všechny dohrály, tak jsme se podívaly, co je ukryté v tom chrastícím boomwhackeru. Děti tipovaly, že kamení, písek, kuličky. Dokonce ani po vysypání červené čočky do mé dlaně ji nepoznaly, ale někteří ji chtěli ochutnat, i když byla syrová. Kresbu na proužku označující tento nástroj děti pojmenovaly „cigareta“.

Tentokrát reflexe probíhala jinak. Zaměřila jsem se na to, abych dětem poděkovala za spolupráci, pochválila je a také jsme si společně shrnuly všech osm témat.

Obrázek 10 Průběh realizace aktivity č. 8

5 EVALUACE

Evaluace sady aktivit zahrnuje sebereflexi a hodnocení učitelkou, které budou následně porovnány na základě shody v úhlech pohledu na jednotlivé aktivity a na celou sadu. Jelikož byla učitelka při realizaci aktivit vždy ve třídě přítomna, tak evaluační metodou byl zvolen rozhovor s ní o proběhlé aktivitě a zaznamenání jeho důležitých informací písemnou formou. Po realizaci celé sady aktivit bylo po učitelce ještě požadováno písemné vyjádření k celé sadě aktivit v rámci vybraných hledisek (přiměřenost věku a velikost skupiny, motivace, další možné využití boomwhackerů, zavedení pravidel, pedagogické strategie a naplnění cílů, návaznost a tematické zaměření aktivit, přínos aktivit a jejich úskalí) stejně tak, jak bylo provedeno i v rámci vlastní reflexe pohledu na celou sadu aktivit. Tato písemná vyjádření jsou následně přepsána do tabulek a porovnána. Výsledkem celé evaluace je uvedení doporučení pro praxi mateřských škol.

5.1 Sebereflexe

Tato kapitola zahrnuje sebereflexi podle jednotlivých aktivit a sebereflexi celé sady aktivit dle vybraných hledisek.

Aktivita č. 1 – Seznámení s boomwhackery

V této aktivitě jsem děti nechala, aby si volně hrály s boomwhackery. Myslím si, že to byl dobrý nápad, i přes to, že děti byly dost hlučné, ale uspokojily tak svou potřebu a mohly se dále lépe soustředit na další činnost. Také jsem dětem dala delší čas na tuto část, než jsem plánovala, protože jsem se přizpůsobovala jejich potřebě, že si chtěly déle hrát.

Zavést zvukový signál prostřednictvím hraní s tamburínou hodnotím kladně, děti na něj reagovaly a přestaly ve své činnosti.

Při práci ve dvojicích, kdy měly děti třídit boomwhackery podle velikosti, se mně zdálo nejvhodnější použít 6 boomw., které byly velikostně více rozdílné. Boomw. s menším rozdílem velikosti dělaly dětem problém zařadit, pravděpodobně protože neměly srovnané spodní konce. Možná, by bylo vhodnější dětem říct, aby boomwhackery řadily spodní stranou podle roviny koberce.

U aktivity při určování vysokého a nízkého tónu jsem vhodně zvolila zapojení všech dětí najednou ukazováním kartiček.

Na závěr jsem měla v plánu si zazpívat některé lidové písničky, s kterými jsme v dalších dnech pracovaly, ale tuto činnost jsem vynechala, protože už nezapadala do časového harmonogramu třídy. Za zpěvu písně Prší, prší měly děti využít boomwhackery jako koně, dát si je mezi stehna a na rytmus písně poskakovat po třídě. Při zpěvu písně Halí, belí měly děti kolébat boomwhacker v náručí, jako miminko.

Celkově se ze začátku se zapojovaly všechny děti s nadšením, ale jakmile jsem je rozdělila do dvojic, tak jeden chlapec odmítl pracovat, úmyslně ničil dalším dvojicím poskládané boomwhackery podle velikosti, troubil na boomwhacker i přes mé žádání o klid a snahu ho zapojit. Dohlížející paní učitelka ho odvedla mimo třídu, kde si s ním promluvila a pak do konce činností s boomwhackery seděl u stolu vedle ní a maloval si.

Aktivita č. 2 – Rytmizace veršů

Původně jsem zamýšlela realizovat i hru na ozvěnu, ale na většině dětí jsem pozorovala, že již potřebují změnu.

Při rozdělování boomwhackerů dětem jsem ne zvolila nejlepší způsob, aby si každý vzal, který zrovna chce, protože se některé děti začaly postrkovat a přetahovat o vybraný nástroj. Vhodnější by bylo, kdybych děti postavila do řady a já osobně bych se jich ptala: „Kterou barvu chceš?“ a tu bych každému podala.

Během hudební rozcvičky jsem uvítala, že děti samy přišly s dalšími způsoby hraní, aniž bych to po nich vyžadovala.

Efektivní bylo nechat děti i zahrát s boomwhackery rytmizací veršů podle jejich představ. Vneslo to do průběhu aktivity hodně zábavy.

Závěrečné rytmizaci písní jsem již nevěnovala tolik času, kolik jsem plánovala z důvodu rozpoležení dětí. A také bych neměla nechávat reflexi od dětí na poslední chvíli, během uklízení, a měla bych nechat děti se vyjádřit k aktivitám v klidu, např. v kruhu na podlaze.

Aktivita č. 3 – Metrum, tempo a výška tónu

Písničku Skákal pes jsem vybrala záměrně, protože je rytmicky zajímavější, než píseň Prší, prší, které jsme se v aktivitě věnovaly dále a minule jsme si ji s dětmi zazpívaly, což jsem mohla lépe promyslet a propojit.

Zvolené jednoduché metrum bylo pro děti zvládnutelné. Poté i zdvojené zahrání na těžkou dobu písničky Prší, prší nedělalo dětem větší problém. Doprovod druhé písně, Když jsem

husy pásala, byl pro děti obtížnější, protože se jim moc nedařilo hrát boomwhackerem otvorem do stehen. Vhodnější by bylo, kdybych děti nechala posadit se na židle, tím by z jejich stehen vznikla rovnější plocha a mohly by tak nástroj lépe rozeznít.

Při pohybové hře, pohyb podle tempa, jsem děti nechala pracovat v kruhu. Kdybych jim řekla, že se mají volně pohybovat po prostoru, tak mohla být hra zajímavější, pro děti lehce obtížnější. Při následné změně aktivity, kdy měly děti reagovat na dvě rozdílné výšky tónů různým druhem pohybu, jsem již nechala děti pohybovat se volně v prostoru. Bylo to pro ně složitější na soustředění, protože některé se až moc vžily do ztvárnění zvířat, proto jsem je občas upozornila, že proběhla změna. Příště bych měla volit jednodušší druhy pohybu.

Původně jsem plánovala vyzkoušet i rozdělení dětí na skupiny a každá skupina měla držet jiné metrum, ale už jsme to časově nestíhaly, a navíc se zdálo na dětech, že už byly unavené.

Aktivita č. 4 – Melodizace a rytimizace

Organizační formu jsem zvolila dobře, děti se ve dvojicích prostrídaly a překvapilo mě, že ani zvuky od jednotlivých skupin příliš nerušily ve hře jiné skupiny.

Do aktivity by bylo dobré zahrnout i počítání do 4 – 4/4 takt a pokusit se ho dodržovat ve skladbách. Myslím si, že by to dětem mohlo pomoci v dodržování rytmu skladby, ale bylo by zapotřebí to s nimi hravou formou nacvičit. Také by bylo vhodné se s dětmi více věnovat hraní pauzy, pomlky, která má v hudbě své nezastupitelné místo.

Mohla jsem připravit více různých notopisů pro dva nástroje, protože děti projevíly touhu vyzkoušet všechny boomwhackery.

Aktivita č. 5 – Výroba boomwhackerů

Děti nebyl problém do výroby novodurových boomwhackerů zapojit. Všichni se do řezání i následného zdobení vrhly s nadšením. Někteří chtěly svou trubici olepit celou barevnou páskou, ale ta nebyla tak dlouhá. Případně by bylo vhodné nachystat dětem i jiné možnosti zdobení v barvě boomwhackeru a to např. akrylové barvy, fixy, vlněný provázek, ústřížky papíru lepené s mou asistencí tavnou pistolí.

Individuální práci jsem zvolila především z bezpečnostních důvodů, aby se nikdo z dětí nepořezal, protože jsem zatím s takovými pracovními činnostmi s dětmi neměla žádnou zkušenost, ale myslím si, že by to mohly děti zvládnout i ve skupinách pod dohledem učitele či asistenta.

Zvuk vyrobených boomwhackerů byl tlumenější, proto bylo důležité děti upozornit na to, aby dělaly silnější údery a co největší plochou nástroje, ale na to jsem bohužel zapomněla a ověřování hraním děti musely zopakovat.

Tentokrát jsem se dětí na reflexi ptala: „Co bys řekl doma o vyrobeném boomwhackeru, který sis přinesl s sebou ze školky?“ U této otázky se děti více rozpovídaly, i když jsem je trochu naváděla.

Aktivita č. 6 – Boomwhackery jako xylofon

Původně jsem měla v plánu si na začátku aktivit použité písničky s dětmi zazpívat, ale vzhledem k jejich nedočkavosti začít na nástroj hrát, tak jsme si písničky zazpívali až nakonec. Aktivita přes mé očekávání děti hodně zaujala, a proto jsme jí věnovala více času než bylo plánováno. Proto, abychom si písničky zazpívali podle plánu na začátku, tak by bylo vhodné je třeba zazpívat plyšovému koníkovi, který by nám za odměnu přivezl překvapení, podložky s boomwhackery.

Ideální by bylo, kdyby mohl mít každý svou podložku s boomwhackery a notami, ale i přes to se mi zdálo, že práce ve dvojicích byla vhodně využitá a přínosná pro všechny. Problém trochu dětem dělalo, když měly při sledování notopisu a jeho hraní přeskočit z konce jednoho řádku na začátek druhého. Možná by bylo vhodné předělat notopisy na větší archy papíru, aspoň pro začátek. Ale myslím si, že pro budoucí dovednost čtení je důležité umět snadno přecházet na další řádky, tak se mohou tímto způsobem již děti v mateřské škole rozvíjet.

Do zpěvu jsem děti zapojila částečně, protože již na ně působila únava a rušilo je dění venku za oknem. Poté se ani všichni neúčastnily reflexe.

S vytvořeným souborem upraveného notopisu písničky jsem spokojená. Výběr písniček byl pro děti vhodný, všechny písničky aspoň trochu znaly.

Aktivita č. 7 – Akordy

Bohužel ve třídě nebyl žádný klávesový nástroj, proto jsem využila tabletovou aplikaci s klávesami. Případně by bylo možné využít i kytaru. Vhodné by bylo i dětem přímo zahrát nějakou mollovou (např. To ta Helpa, Kouleko se kouleko) a na porovnání i durovou (např. Běží liška k Táboru, Skákal pes) lidovou píseň na klavíru.

Byla jsem velmi zvědavá, zda děti dokáží rozeznat náladu akordů, zda se jedná o mollový či durový akord, na boomwhackerech. Dětem se to celkem dařilo. Byly soustředěné a pomohlo tomu i to, že aktivita byla zařazena na začátku našeho setkání.

Pohybová aktivita byla pro děti zajímavá, v roli pomocníka se střídaly s nadšením. Sluchově rozlišit jeden tón od třech jim nedělalo problém, občas se jen nesoustředily na změnu. Myslím si, že kdybych aktivitu udělala složitější, tím že by měly děti rozlišit mezi jedním, dvěma nebo třemi tóny, tak to by už nebylo s boomwhackery rozpoznatelné.

S rozlišovacími značkami s křížky či proužky určených na krk, se mi pracovalo dobře i děti věděly, která značka v notovém zápisu patří jim.

Při hře akordového doprovodu se některé děti příliš nesoustředily a dívaly se po kamarádech a nesledovaly mé ukazování, což způsobilo, že hrály později nebo vůbec. Možná jsem měla zvolit jinou písničku, kde se akordy častěji střídají, aby byly děti stále ve střehu.

Aktivita č. 8 – Elementární komponování

Děti se aktivit účastnily s touhou to vyzkoušet, některé to zaujalo více a dokázaly by u toho strávit i delší čas. Potěšilo mě, že se mi aspoň na chvíli dokázalo do aktivity zapojit i chlapec, kterému se zrovna moc nechtělo spolupracovat.

Vhodnější by bylo, kdybych se mohla věnovat celou dobu jen jedné skupině čtyř dětí, kde bych je lépe podpořila v ukazování a použití pauzy, pomlk. Také by mohly vyzkoušet hraní ve spojitosti boomwhackery a jiné hudební i nehupební nástroje (hrnec, triangl, činely apod.) a to pomocí vlastní partitury.

Obrázek, který děti nazvaly jako cigareta bych měla změnit, například vybarvením, které by mohly provést i děti.

Původně jsem měla v plánu zkusit vytvořit s dětmi i jednu skladbu pro všechny dohromady, ale v průběhu aktivity jsem zjistila, že čtyři děti ve skupině už se zdá být dost obtížné, tak jsem od tohoto plánu ustoupila.

5.1.1 Sebereflexe dle vybraných hledisek

1. Přiměřenost věku a velikost skupiny. Aktivity jsem zvolila vhodně pro danou menší skupinu osmi až devíti dětí ve věku 5-7 let. Některé z aktivit by byly realizovatelné i pro mladší děti a větší skupinu, ale bylo by to mnohem obtížnější na organizaci a byl by problém

v sehnání dostatečného množství boomwhackerů (např.1.). Možná zkušená učitelka by si s větší skupinou dětí poradila mnohem snáze. U jiných aktivit jsem narážela na to, že zvolená věková hranice byla tak akorát a pro mladší děti by to bylo příliš obtížné (např. 8.).

2. Motivace. Všechny aktivity spojuje společný prvek motivace, kdy prostřednictvím plyšového koně přinesu boomwhackery nebo další pomůcky, či uvedu aktivitu slovně nebo zpěvem.

3. Další využití boomwhackerů. Realizované aktivity mě inspirovaly i k dalším nápadům na jiné hry. Např. najít ve třídě předměty v barvě boomwhackerů; vytvořit notový zápis z legokostek; roztrždit všechny boomwhackery podle barev, spočítat je a porovnat množství; zavázat dětem oči a dát každému boomwhacker, aby hledaly kamaráda se stejným tónem; seznámit děti s písmenky na boomwhackerech (označení tónů); při přerušovaném čtení pohádky nechat děti vytvořit hudební doprovod dané scény.

4. Zavedení pravidel. Na začátku jsem zavedla pravidlo, kdy měly děti po zaznění zvuků tamburíny přestat s činností a soustředit se na mě, což jsem používala ve všech jednotlivých aktivitách, protože to bylo velmi efektivní. Také jsem měla zavést hned na začátku i pravidlo rozdělování boomwhackerů dětem, že je jednotlivě předám dětem v zástupu po otázce na jejich preferovanou barvu, vyhnula bych se některým drobným konfliktům.

5. Pedagogické strategie a naplnění cílů. Podařilo se mi využít vícero organizačních forem, což podpořilo atraktivnost aktivit. Stanovené cíle byly naplněny.

6. Návaznost a tematické zaměření aktivit. Sada aktivit byla velmi pestrá, rozdílná, jednotlivé aktivity na sebe navazovaly a gradovaly. Témata odpovídala jednotlivým hudebním zaměřením, což může obohacovat slovní zásobu dětí a jasně je nebo kohokoli jiného informuje právě o vybraném hudebním zaměření. Celkově hudební téma, boomwhackery, bylo inovativní a neobvyklé.

7. Přínos aktivit. Dětem jsem představila nejrůznější techniky hry na boomwhackery, které si i vyzkoušely. Po skončení mého působení v mateřské škole děti dokáží využít boomwhackery i jinak než při volné hře, jako to zkoušely při první aktivitě. Děti si v aktivitách rozvíjely i komunikaci mezi sebou, spolupráci, hrubou motoriku, zrakové vnímání, postřeh.

8. Úskalí. Nedostatky vidím v reflexi od dětí, které nebyla vždy věnována dostatečná pozornost. Průběh aktivit byl hlučnější. I pro menší skupinu, aby mohli hrát všichni v jednu

chvíli, bylo zapotřebí mít u některých aktivit kolem 25 boomwhackerů. Na každou aktivitu jsem potřebovala větší čas na přípravu a přichystání pomůcek či přípravu třídy.

5.2 Hodnocení učitelkou

Pozorování a hodnocení bylo uskutečněno vedoucí učitelkou se středoškolským vzděláním s přibližně třicetiletou praxí ve školství. Učitelka při realizaci aktivit byla ve třídě vždy přítomna. Evaluační metodou byla zvolena analýza rozhovoru s učitelkou o proběhlé aktivitě vedený chvíli po realizaci. Rozhovor byl zaznamenán písemnou formou v bodech, které byly přepsány do následující podoby. Dále po realizaci všech aktivit byla učitelka požádána o písemné vyjádření ke stanoveným hlediskům vztahujícím se k celé sadě aktivit.

Aktivita č. 1 – Seznámení s boomwhackery

Studentka děti i mě seznámila s neznámým hudebním nástroj a jsem za to ráda. Musím vyzdvihnout obzvlášť část aktivity, kdy děti nechala samotné poznávat nástroj a hrát si s ním, aniž by jim hned začala ukazovat a vysvětlovat k čemu ty trubice slouží. I když děti byly v průběhu aktivity rušnější, tak je studentka dokázala zapojit, kromě jednoho chlapce. Kdyby měla větší praxi v této třídě, tak by určitě věděla, co na něj funguje, aby se usměrnil. U řazení boomwhackerů podle velikosti mohla studentka dát dětem i nějakou linku, podle které by je skládaly.

Aktivita č. 2 – Rytmizace veršů

Při rozdělování boomwhackerů se děti začaly dohadovat, proto by příště měla studentka raději boomwhackery dětem přidělit. Vhodné bylo rytimizování slov, sousloví a až poté veršů. Možná zajímavější by bylo, kdyby při rytimizaci veršů bylo použito více různých básniček, ale studentka to vyvažuje tím, že nechala děti vymyslet vlastní možný doprovod veršů básničky. Studentka vhodně mezi úkoly s rytmem zařadila i krátkou rozcvičku s boomwhackery, kde nechala děti i cviky trochu pozměnit.

Aktivita č. 3 – Metrum, tempo a výška tónu

Líbilo se mi, že studentka děti zapojila do více různých aktivit, zpěv, doprovod a pohybová hra. Zajímavé bylo využití i jiného způsobu hraní na boomwhacker, otvorem do stehen. Děti to velmi pobavilo, protože to vyluzovalo zajímavý zvuk. Před zpěvem by bylo vhodné, kdyby se děti i trochu rozezpívaly. Během pohybové hry podle tempa a výšky tónu mohla dětem navrhnout, aby se pohybovaly i v prostoru, a nejen v kruhu.

Aktivita č. 4 – Melodizace a rytmozace

Hodnotím kladně, že studentka začala opravdu od jednoduchých notových zápisů, ale mohla jich připravit i více. Překvapilo mě, jak to dětem dobře šlo. Studentka aktivitu zvolila přiměřeně k jejich věku i dovednostem. Vyzdvihuji i umožnění dětem pracovat ve dvojicích.

Aktivita č. 5 – Výroba boomwhackerů

Myslím si, že studentka tuto aktivitu zvolila dobře. Umožnila tak dětem vytvořit si památku na práci s boomwhackery a určitě i tyto vytvořené zkusíme společně v některých aktivitách využít. Organizační forma byla také zvolená vhodně, protože děti nejsou zvyklé pracovat s ostrými předměty samostatně.

Aktivita č. 6 – Boomwhackery jako xylofon

Toto využití boomwhackerů a to minulé (výroba boomwhackerů) mě zatím přišlo pro děti nejzajímavější. Studentka si musela dát velkou práci s tvorbou notových zápisů pomocí počítačového programu Canva a jsem ráda, že mně tento počítačový program představila, určitě ho také využiju. Motivace na začátku aktivity, když nástroje přivezl kuň přivázané za sebou, mě velmi pobavila a moc se mi líbila. Také oceňuji práci studentky s přípravou podložek na boomwhackery, které si sama ušila.

Aktivita č. 7 – Akordy

Tato aktivita byla již trochu náročnější, ale myslím si, že dětem v jejím naplnění cílů, hodně pomohly předešlé zkušenosti z minulých aktivit. Proto studentka tuto aktivitu vhodně zařadila téměř nakonec. Možná mohla studentka zvolit i jinou píseň s akordickým doprovodem, kde se akordy více střídají, ale chápu, že studentka volila známou píseň a neměla tolik prostoru, aby děti učila zpěv nové písni.

Aktivita č. 8 – Elementární komponování

Studentka mě i dětem představila zajímavý nápad využití tohoto nástroje. Myslím si, že bychom mohly vyzkoušet i takové komponování s xylofonem nebo Orffovým instrumentárem. Při této aktivitě jsem pozorovala, že děti ve skupině nebo ve dvojici opravdu spolupracovaly. Naplněných boomwhackerů čoučkou nebo i něčím jiným mohlo být více, aby se děti mohly ve zkoušení rychleji prostřídat.

5.2.1 Hodnocení učitelkou dle vybraných hledisek

1. Přiměřenost věku a velikost skupiny. Myslím si, že studentka zvolila dobře věkovou kategorii dětí i to, že se jednalo o menší skupinu. Sama bych si kvalitní práci s boomwhackery v heterogenní třídě s dvaceti dětmi nedokázala představit.

2. Motivace. Děti vždy zajímavě motivovala. Pokaždé přišel plyšový koník v barvách boomhackerů a něco v souvislosti s aktivitou přinesl nebo předvedl. Tím také studentka aktivity hezky propojila.

3. Další využití boomhackerů. Dokázala bych si představit, že bychom s boomwhackery mohli nacvičit i doprovod nějaké písně na vánoční besídku. Vidím v těchto hudebních nástrojích i jejich velký potenciál v nehudebních činnostech, např. počítání, třídění či jako pomůcka ke cvičení, proto je škoda, že aktivity byly zaměřené především hudebně. Některá z aktivit mohla být i úplně nehudebního zaměření.

4. Zavedení pravidel. Použití zvukového signálu, chřestění tamburínou, se mi zlálo jako velmi vhodná alternativa upozorňování dětí na konec probíhající činnosti. Děti na signál ve všech jednotlivých dnech dobře reagovaly.

5. Pedagogické strategie a naplnění cílů. Cíle byly přiměřené věku i schopnostem dětí a také dosažitelné. Prostředky a pomůcky byly pestré a sada notopisů písní byla dostatečně obsáhlá.

6. Návaznost a tematické zaměření aktivit. Celá sada je použitelná pro praxi a podporuje hudební vzdělávání dětí formou, kterou neznám-hrou na boomwhackery. Téma celé sady bylo vybráno vhodně a jsem ráda, že se studentka nezaměřila jen na nácvik doprovodu k písním, jak tomu bývá často s Orffovým instrumentářem před besídkou. Aktivity navazovaly, možná by šlo některé i prohodit, ale jiné opravdu potřebovaly, aby s hrou na boomwhackery měly děti předešlou zkušenost. Jednotlivá témata aktivit bych nazvala spíše dětskou formou.

7. Přínos aktivit. Aktivity měly pro děti přínos především v tom, že poznaly úplně nový hudební nástroj a naučily se s ním hrát více způsoby. Aktivity často podporovaly spolupráci.

8. Úskalí. Většina aktivit byla náročná na přípravu pomůcek.

5.3 Porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou

Pro srovnání výše sepsaných postřehů sebereflexe a hodnocení učitelkou u jednotlivých aktivit byly vybrány hlavní myšlenky v bodech a vloženy do níže vytvořené tabulky znázorňující klady (+) a zápory (-) aktivit z pohledu sebereflexe a učitelky. Pro větší přehlednost tabulky byla upravena velikost písma na 11 a řádkování na 1.

Tabulka 2 Porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou u jednotlivých aktivit

Aktivita		Sebereflexe	Hodnocení učitelkou
1. Seznámení s boomw.	+	Poznávání boomw. dětmi bez instrukcí. Zavedení zvukového signálu tamburínou. Vhodný počet boomw. ve dvojicích k seřazení. Hromadné určování výšky tónů pomocí kartiček.	Poznávání boomw. dětmi bez instrukcí. Představení neznámého hudebního nástroje.
	-	Nezavedení pomocné čáry, podle které by se boomw. řadily. Nezvládnutí usměrnění chlapce k dodržování pravidel.	Chyběla linka pro řazení boomwhackerů. Málo zkušeností s prací s dětmi.
2. Rytmizace veršů	+	Nechat děti přicházet s vlastními nápady při pohybové hře. Zrytmizování veršů podle představ dětí - improvizace.	Zařazení pohybové hry. Nechat děti přicházet s vlastními nápady při pohybové hře. Rytmizování od jednotlivých slov až po verše. Vlastní rytmický doprovod básničky dětmi.
	-	Rozdělení boomw., tak aby si každý vzal, který chce. Zkrácení provádění rytmyzace písni.	Rozdělení boomw., tak aby si každý vzal, který chce. Rytmyzace jen jedné básničky.
3. Metrum, tempo a výška tónu	+	Zvolené jednoduché metrum pro začátek i následná gradace Využití i jiného způsobu hraní boomw. (otvorem o stehno).	Pestrost aktivity. Využití i jiného způsobu hraní boomw. (otvorem o stehno).
	-	Nedokonalost v hraní otvorem boomw. o stehno, protože nebyla zvolena ideální poloha těla dítěte. Pohyb podle tempa a výšky tónu při hře jen v kruhu.	Nerozezpívání před zpěvem. Pohyb podle tempa a výšky tónu při hře jen v kruhu.

4. Melodizace a rytmizace	+	Zvolená párová výuka.	Aktivita přiměřená věku a dovednostem dětí. Práce ve dvojicích.
	-	Chybělo více procvičit pauzy a počítání v celém taktu. Málo druhů notových zápisů.	Málo druhů notových zápisů.
5. Výroba boomw.	+	Atraktivnost aktivity	Dobře zvolená aktivita. Vhodná volba organizační formy (individuální činnost). Možnost mít vlastní boomw. v MŠ.
	-	Malý výběr technik pro označování boomwhackerů. Opomenutí sdělení instrukcí dětem, jak hrát na vyrobené boomw.	
6. Boomw. jako xylofon	+	Velká motivace. Dostatečně rozsáhlý soubor vybraných písní přepsaný do vhodného notopisu pro děti.	Zábavná motivace. Zajímavý výběr aktivity. Ušití podložek na boomw. studentkou. Velký soubor písní přepsaný do notopisu pro boomw. prostřednictvím počítačového programu Canva.
	-	Zpěv hraných písní až na konci.	
7. Akordy	+	Hraní durových a mollových akordů několikrát hned po sobě pro porovnání. Použití pohybové aktivity mezi statickými. Rozlišovací značky jako náhrdelníky.	Vhodné zařazení aktivity téměř nakonec, díky její náročnosti.
	-	Třída bez klávesového nástroje. Nesoustředěnost některých dětí při hraní akordového doprovodu. Výběr písně k akordovému doprovodu.	Výběr písně k akordovému doprovodu (malé střídání akordů).
8. Elementární kompono- vání	+	Atraktivní aktivita.	Inspirace k dalším činnostem v MŠ. Podpora spolupráce.
	-	Ukazování dětmi na barevné proužky pro hraní bylo složité. Zvolená kresba znázorňující boomw. naplněný čoučkou.	Málo boomw. naplněných čoučkou.

U jednotlivých aktivit jsme se s učitelkou shodly v několika bodech. Velkým pozitivem aktivity č. 1, Seznámení s boomwhackery, bylo, že děti začaly novou pomůcku poznávat samy. Při seřazování boomwhackerů podle velikosti je nutné dětem nabídnout pomocnou linku. Z aktivity č.2, Rytmizace veršů, vyplynulo, že v rozdělování boomwhackerů mezi děti by mělo být zavedeno určité pravidlo. Kladem v aktivitě č.3, Metrum, tempo a výška tónu, bylo využití i jiného způsobu hraní boomwhackerem, otvorem o stehno. V aktivitě č. 4, Melodizace a rytmizace, byla vhodně vybrána organizační forma partnerská výuka, ale mohlo být vytvořeno více druhů notopisů. Aktivita č. 5, Výroba boomwhackerů, byla velmi atraktivní. U aktivity č. 6, Boomwhackery jako xylofon, můžeme vyzdvihnout zábavnou motivaci, kdy boomwhackery přivezl kůň přivázané za sebou a dostatečně rozsáhlý soubor vybraných písní přepsaných do vhodného notopisu pro děti. Při 7. aktivitě, Akordy, měla být vybrána jiná píseň, kde se akordy více střídají, než tomu bylo u písně Skákal pes.

5.3.1 Porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou dle vybraných hledisek

Následující tabulka znázorňuje porovnání celkové sebereflexe a celkového hodnocení učitelkou, která je zaměřena na klady (+) a zápory (-) u vybraných hledisek. Pro větší přehlednost bylo v tabulce upraveno písmo na velikost 11 a řádkování na 1.

Tabulka 3 Porovnání celkové sebereflexe a celkového hodnocení učitelkou

Hlediska	Celková sebereflexe	Celkové hodnocení učitelkou
1. Přiměřenost věku a velikost skupiny	+ Vhodná věková kategorie. + Vhodná velikost skupiny. - Problematické využití aktivit, kdyby byla větší skupina dětí.	+ Vhodná věková kategorie. + Vhodná velikost skupiny.
2. Motivace	+ Motivace aktivit se spojujícím prvkem.	+ Motivace aktivit se spojujícím prvkem.
3. Další využití boomw.	+ Aktivity jako velká inspirace na další aktivity a hry.	+ Možnost využít nástroj i na besídkách. - Málo příkladů nehudebního využití.
4. Zavedení pravidel	+ Zavedení signálu pro ukončení činnosti. - Nezavedení pravidla rozdělování boomw.	+ Zavedení zvukového signálu pro získání pozornosti učitelky.

5. Pedagogické strategie a naplnění cílů	<ul style="list-style-type: none"> + Více druhů organizačních forem. + Cíle byly naplněny. 	<ul style="list-style-type: none"> + Cíle byly přiměřené + Pomůcky a prostředky byly pestré + Dostatečně obsáhlá sada notopisů
6. Návaznost a tematické zaměření aktivit	<ul style="list-style-type: none"> + Pestrost aktivit. + Návaznost aktivit a jejich gradace. + Názvy jednotlivých aktivit podle hudebního zaměření. +Téma boomw. jako inovativní a neobvyklé. 	<ul style="list-style-type: none"> + Celá sada použitelná pro praxi. + Podpora hudebního vzdělávání. + Téma boomw. bylo vhodně vybráno. + Návaznost aktivit. - Název jednotlivých aktivit mohl být uveden dětskou formou.
7. Přínos aktivit	<ul style="list-style-type: none"> + Seznámení s různými technikami hraní. + Rozvoj dětí v mnoha oblastech (spolupráce, motorika, postřeh, komunikace, zrakové vnímání). 	<ul style="list-style-type: none"> + Seznámení se s neznámým hudebním nástrojem. + Seznámení se s různými technikami hraní. + Podpora spolupráce.
8. Úskalí	<ul style="list-style-type: none"> - Malá pozornost věnovaná reflexi. - Zvýšená hlučnost. - Náročnější příprava na jednotlivé aktivity. - Náročnost v zajištění dostatečného množství boomw. 	<ul style="list-style-type: none"> - Náročnost přípravy pomůcek.

Po srovnání celkové sebereflexe a celkového hodnocení učitelky bylo zjištěno, že se shodujeme v tom, že soubor aktivit byl zvolen dobře, jak pro věkovou kategorii 5-7 let, tak pro velikost skupiny 8-9 dětí. Motivace v podobném duchu na začátku každé aktivity byla vždy zajímavá a zábavná. Některé aktivity inspirují i k novým hrám a inovacím, jak by bylo možné s nástrojem dále pracovat. Velmi efektivní bylo zavedení zvukového signálu tamburínou, na který děti reagovaly ukončením právě probíhající činnosti. Stanovené cíle byly dosažitelné. Zpracovávání aktivit s využitím boomwhackerů bylo považováno za dobrý neobvyklý nápad, kdy učitelka a děti se seznámili s novým hudebním nástrojem a nejrůznějšími technikami hraní. Aktivity na sebe navazovaly a mimo rozvoj hudebních dovedností dětí je podporovaly i ve spolupráci. Avšak příprava pomůcek byly náročnější.

Z pohledu učitele bylo v sadě aktivit uvedeno málo příkladů pro využití boomwhackerů nehudebním způsobem. S tím naprosto souhlasím a myslím si, že by to bylo opravdu přínosné se věnovat více nehudební stránce, ale tato sada byla zaměřena právě na hudební využití nástroje, tak na nehudební využití již nezbylo více prostoru. Osobně bych zavedla pravidlo pro rozdělování boomwhackerů mezi dětmi. Podle učitelky mohly být názvy jednotlivých aktivit uvedeny dětskou formou, s čímž úplně nesouhlasím, protože témata odpovídala jednotlivým hudebním zaměřením, což může obohacovat slovní zásobu dětí a jasně je nebo kohokoli jiného informuje právě o vybraném hudebním zaměření. Jako úskalí na rozdíl od učitelky vidím ve zvýšené hlučnosti, nedostatečně věnované pozornosti reflexi nebo v náročnosti zajištění dostatečného množství boomwhackerů.

5.4 Doporučení pro praxi mateřských škol

Na základě realizovaných a evaluovaných hudebních aktivit s využitím boomwhackerů jsou níže uvedena doporučení pro praktické využití v mateřských školách. Tyto aktivity byly navrženy pro děti, které se s boomwhackery doposud nesetkaly, a proto jsou následující doporučení připravena speciálně pro začátečníky.

Aktivity se zdají vhodně navržené pro danou menší **skupinu 8 až 9 dětí ve věku 5-7 let**. Některé z aktivit by byly realizovatelné i pro mladší děti a větší skupinu, ale bylo by to mnohem obtížnější na organizaci a byl by problém v sehnání dostatečného množství boomwhackerů (např. aktivita č. 1). Možná zkušená učitelka by si s větší skupinou dětí poradila mnohem snáze. U jiných aktivit jsem narážela na to, že zvolená věková hranice byla tak akorát a pro mladší děti by to bylo příliš obtížné (např. aktivita č. 8).

Motivace dětí před každou činností je klíčová a často stačí jednoduchý hudební nástroj, aby je motivoval. Nicméně, je vhodné využívat různé pomůcky a techniky, aby děti udržely zájem. V této souvislosti se osvědčilo použití motivujícího prvku, jako je plyšový kůň, který sloužil k předvádění nových způsobů hry nebo jako prostředek ke slovnímu představení dané aktivity. Dalším z účinných způsobů, jak rozvíjet motivaci dětí při hudebních aktivitách, je zapojení rozcvičky s boomwhackery. Děti se tímto způsobem protáhnou a připraví se na hru, ale mohou s nimi také cvičit různé pohyby a projevy tvořivosti.

Děti jsou velmi zaujaté vlastními nápady a rády předvádějí nové a zajímavé věci. Proto jsou boomwhackery ideálním prostředkem, kterým se děti mohou podělit o své nápady, zahrát si

svým způsobem, při stavení dráhy pro auta, nebo je využít k improvizaci. Je důležité dát dětem dostatek prostoru pro jejich vlastní tvorbu a **podporovat jejich tvořivost**.

Během realizace aktivit byly děti často v pohybu a zabrané do hry na nástroj. Proto je nutné počítat s větší hlučností a učitelka musí vynaložit více úsilí na udržení pozornosti dětí. **Zavedení zvukového signálu**, jako je tamburína, je velmi účinné a děti na něj bezprostředně reagují a věnují poté pozornost učiteli.

Pro děti předškolního věku byl záměrně zvolen co nejjednodušší **notový zápis, který spočívá jen z barevných kruhů** v barvách boomwhackerů a křížků znázorňujících nehraní, pauzu, pomlku, aby byl dodržen rytmus písně. I když mohou mít děti na začátku problém s dodržováním pomlky, postupně se zlepšují. Proto je zde tento druh notopisu doporučován pro praxi v mateřské škole.

Takové aktivity vyžadují **značnou přípravu ze strany učitele**. Proto je vhodné mít připravený plán aktivity v bodech a být připraven na různé reakce dětí. Je třeba být pružný a přizpůsobit aktivity situaci. Před zpěvem je dobré nechat děti rozezpívat. Důležité je mít i dostatek hudebních nástrojů, notopisů a dalších pomůcek podle počtu dětí. V aktivitě č. 6 se soubor 14 notopisů písní pro boomwhackery, kdy vycházely 3-4 různé notopisy na skupinu, osvědčil, stejně jako výběr písní.

Je dobré eliminovat hádky dětí ohledně boomwhackerů **pevně stanovenými pravidly pro jejich rozdělování**. Doporučuje se dětem přidělit boomwhackery a nedovolit jim si je vybírat, nebo je lze zabezpečit, že si boomwhackery na pokyn vymění mezi sebou. Další možností je nechat děti postupně vybírat organizovaně po vytvoření zástupu a při jednotlivém dotazování učitelkou, který boomwhacker by chtěly.

Hra na boomwhackery je velmi variabilní, a proto je dobré dětem **nabízet různé způsoby hraní**. Například jako u xylofonu, chrastítka naplněné čočkou, úder o stehno či hraní o zem. Především je vhodné dětem správně vysvětlit techniku hry. Tyto různé způsoby hraní udrží děti více zapojené a zájem o činnosti jako jsou hry s rytmem se tak lépe udrží.

Vhodné je **hudební aktivity propojovat s nehudebními**, jako je například výroba boomwhackerů z novodurových trubek, nejrůznější hry s boomwhackery nebo rozcvička s využitím různých technik hry boomwhackery o části těla.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla strukturována na teoretickou a praktickou část. Cílem teoretické části bylo sumarizovat informace o možnostech využití boomwhackerů dětmi předškolního věku. Cílem praktické části bylo navrhnout sadu hudebních aktivit zaměřenou na využití boomwhackerů v prostředí mateřské školy, sadu evaluovat, zpracovat doporučení pro praxi a inspirovat učitele mateřských škol ve využívání boomwhackerů v mateřských školách. Následně byla sada realizována a ověřena ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Pokračováním byla evaluace, která zahrnovala sebereflexi a hodnocení přihlížející učitelkou, jejich porovnání a shrnutí společných bodů či rozporů. Na základě zpracované evaluace a samotného průběhu aktivit byla sepsána doporučení pro praxi mateřských škol.

Teoretická část se věnovala objasněním pojmů hudební činnosti, instrumentální činnosti a jejich možnostmi využití dětmi v mateřské škole. Za neméně důležité je pokládáno i sumarizování informací o činnostním pojetí hudebního vzdělávání dětí předškolního věku s důrazem na nástrojovou hru. Stěžejním cílem bylo však popsat hudební nástroj boomwhackers a jeho možnosti využití dětmi předškolního věku.

Sada aktivit se skládala z 8 témat, která byla zaměřena na seznámení se s novým hudebním nástrojem boomwhackers a jeho hudebního využití dětmi předškolního věku s důrazem na melodičnost. Aktivity na sebe navazovaly a postupně gradovala jejich náročnost. Sada aktivit byla připravena pro menší skupinu devíti dětí ve věku 5-7 let, které boomwhackery neznaly a neměly s hraním na ně žádnou zkušenost.

Evaluace zahrnovala sebereflexi a hodnocení přihlížející učitelkou podle jednotlivých aktivit a pohledu na sadu aktivit jako na celek. Z těchto hodnocení byly vybrány klíčové informace a porovnány v tabulkách. Záměrem bylo zjistit klady a zápory jednotlivých aktivit a celé sady s důrazem na informace v kterých se sebereflexe shodovala či rozcházela v názorech s hodnocením učitelkou. Na základě zpracované evaluace a samotného průběhu aktivit byla sepsána doporučení pro praxi mateřských škol. Stanovené cíle se podařilo naplnit.

Z evaluace sady aktivit vyplynulo doporučení pro praxi, které zahrnovalo např., že aktivity byly vhodně zvoleny pro menší skupinu dětí věku 5-7 let, notový zápis z barevných puntíků se osvědčil, stejně jako zavedení zvukového signálu pro ukončení činnosti a že i motivace plnila důležitou část.

Tato bakalářská práce byla pro mě velmi obohacující, především proto, že jsem poznala úplně nový hudební nástroj, boomwhackers, o kterém jsem dosud nevěděla. Díky tomu jsem se mohla lépe vcítit do dětí, které tuto zkušenost také neměly a mohly jsme tak nástroj prozkoumávat téměř společně podobným způsobem, od seznámení s boomwhackery až po hru jako na xylofon, hru se skupinou dalších dětí či komponování. Osobně mě nejvíce zaujaly aktivity č. 5 (Výroba boomwhackerů), č. 6 (Boomwhacker jako xylofon) a č. 8 (Komponování), které v budoucnu určitě využiji v praxi. Ale jelikož aktivity na sebe navazovaly, tak je důležité děti seznámit i s ostatními aktivitami, které zahrnovaly důležité činnosti pro nejzajímavější aktivity jako například seznámení s nástrojem, rytmizaci a nové techniky hraní.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bobo. (n.d.) *Bobotubes: Perkusní hra*. [cit. 2022-11-07]. Dostupné z <https://bobo.cz/obchod/bobotubes>.
- [2] Burton, S. L. (2011). Language Acquisition: A Lens on Music Learning. In Burton, S. L., & Taggart, C. C. *Learning from young children: Research in early childhood music*. Lanham (s. 23–38). USA: Rowman & Littlefield Education.
- [3] Coufalová, G., Medek, I., & Synek, J. (2013). *Hudební nástroje jinak: Netradiční využití tradičních hudebních nástrojů a vytváření jednoduchých hudebních nástrojů*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně.
- [4] Česká Suzuki asociace (2022). *O Suzukiho metodě*. Dostupné z <https://www.suzukiasociace.cz/suzukiho-metoda/>.
- [5] Derevjaníková, A., & Dzurilla, M. (2014). *Hudobná výchova v preprimárnej edukácii*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
- [6] Flohr, J. W., & Persellin, D. C. (2011). Applying Brain Research to Children's Musical Experiences. In Burton, S. L., & Taggart, C. C. *Learning from young children: Research in early childhood music*. Lanham (s. 3–22). USA: Rowman & Littlefield Education.
- [7] Jurkovič, P. (2012). *Od výkřiku k písničce*. Praha: Portál.
- [8] Koops, L. H. (2017). The Enjoyment Cycle: A Phenomenology of Musical Enjoyment of 4- to 7-Year-Olds During Musical Play. *Journal of Research in Music Education*, 65(3), 360–380. doi:10.1177/0022429417716921.
- [9] Kopecký, J., Synek, J., & Zouhar, V. (2014). *Hudební hry jinak: Hry se zvuky a elementární komponování*. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně.
- [10] Králová, E., Kodejška, M., Strenáčiková, M., & Kołodziejcki, M. (2016). *Hudební klima a dítě: Hudobná klíma a dieťa*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

- [11] Kytary.cz. (n.d.) *Boomwhackers*. [cit. 2022-11-07]. Dostupné z <https://kytary.cz/bici/perkuse/boomwhackers/>.
- [12] Lišková, M. (2012). *Hudební činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe.
- [13] Lukášová, H. (2013). *Cesty k pedagogice obratu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky primárního a alternativního vzdělávání.
- [14] McKay Wilson, D. (2005, August 1). Whacky Music. *MIT Technology Review*. Dostupné z <https://www.technologyreview.com/2005/08/01/230575/whacky-music/>.
- [15] Moritz, U., & Trimpert, H. (2021). *Boomy songs*. Innsbruck: Helbling.
- [16] Rhythm Band Instruments. (2021). *About Boomwhackers*. Dostupné z <https://boomwhackers.com/pages/about-boomwhackers>.
- [17] Růžičková, V. (2017). Dětské hudební nástroje. In Kubecová, M., Pehelová, M., Slavíková, M., Růžičková, V., & Váňová, H. *Rozvíjíme hudební dovednosti dětí*. (s. 107–140). Praha: Raabe.
- [18] Ryšánková, D. (2009). *Výběr písní pro klavírní improvizaci oboru Učitelství mateřských škol*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.
- [19] Sedlák, F., & Váňová, H. (2013). *Hudební psychologie pro učitele*. Praha: Karolinum.
- [20] Slavíková, P. (2020). *Dětská hudební tvořivost v preprimárním vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- [21] Slyšet jinak. (n.d.). *Slyšet jinak*. Dostupné z <http://www.slysetjinak.upol.cz>.
- [22] Stadlerová, H., Taylor, D., & Tomanová, M. (2019). Příklady dobré praxe – mezioborové projekty hudební a výtvarné výchovy. *Aura Musica*, 11, 66–73. Dostupné z https://issuu.com/ujep/docs/aura_musica_11_na_web.
- [23] Stolz, U., & Tille-Koch, J. (2021). *Boomwhackers-Spiele: Motivierende Spiele für KiGa & Grundschule* (10. Auf). Kerpen: Kohl Verlag.

- [24] Svobodová, M. & Polívka, B. (2019). *Písnička I: Zpěvník pro I. Stupeň základní školy* (3. vyd.). Český Těšín: Ottovo nakladatelství.
- [25] Synek, J. (2006). Boomwhackers a jejich praktické využití. In Steinmetz, K. (Ed.), *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Paedagogica: Hudební věda a výchova 10* (s.151–156). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/Veda/AUPO/AUPO_Musica_VIII_Hudebni_veda_a_vychova_10.pdf.
- [26] Taylor, D. (2019). *Metodika hry na ozvučné trubice boomwhackery*. Brno: MSD
- [27] Tille-Koch, J. (2017a). *Boomwhackers fachfremd einsetzen; Klasse 1/2*. Kerpen: Kohl Verlag.
- [28] Tille-Koch, J. (2017b). *Boomwhackers fachfremd einsetzen; Klasse 3-6*. Kerpen: Kohl Verlag.
- [29] Velebová, L. (n. d.). *Noty pro Boomwhackers*. Praha: Audio partner.
- [30] Von Hoff, A. (2018). *Boomwhackers; Lieder & Spielideen* (7. Auf.). Kerpen: Kohl Verlag.
- [31] Zelenková, I. (2020). *Využívání instrumentálních činností učiteli mateřských škol*. Diplomová práce, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Zlín. Dostupné z <http://hdl.handle.net/10563/48227>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
Boomw.	Boomwhackery
Č.	Číslo
MŠ	Mateřská škola
Např.	Například
ZUŠ	Základní umělecká škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Boomwhackery v C dur diatonická sadě (vlastní foto).....	26
Obrázek 2 Notopis podle Tille-Kocha (2017a, s. 21).....	28
Obrázek 3 Průběh realizace aktivity č. 1	39
Obrázek 4 Průběh realizace aktivity č. 2	41
Obrázek 5 Průběh realizace aktivity č. 3	43
Obrázek 6 Průběh realizace aktivity č. 4	45
Obrázek 7 Průběh realizace aktivity č. 5	47
Obrázek 8 Průběh realizace aktivity č. 6	49
Obrázek 9 Průběh realizace aktivity č. 7	51
Obrázek 10 Průběh realizace aktivity č. 8	53

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Obsah sady aktivit.....	35
Tabulka 2 Porovnání sebereflexe a hodnocení učitelkou u jednotlivých aktivit	63
Tabulka 3 Porovnání celkové sebereflexe a celkového hodnocení učitelkou.....	65

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Sada notopisů pro 2 boomhackery

Příloha P II: Fotografie vytvořených novodurových boomwhackerů

Příloha P III: Přehled písní v souboru zjednodušených notových zápisů lidových písní pro boomhackery

Příloha P IV: Fotografie boomwhackerů v ušitých podložkách pro hraní jako na xylofon

Příloha P V: Příklad notopisu písně pro 1. skupinu

Příloha P VI: Noty písně Travička zelená (vzor pro přepis)

Příloha P VII: Příklad notopisu písně pro 2. skupinu

Příloha P VIII: Noty písně Skákal pes (vzor pro přepis)

Příloha P IX: Příklad notopisu písně pro 3. skupinu

Příloha P X: Noty písně Běží liška k Táboru (vzor pro přepis)

Příloha P XI: Příklad notopisu písně pro 4. skupinu

Příloha P XII: Noty písně Běžela ovečka (vzor pro přepis)

Příloha P XIII: Tabule na ukazování akordického doprovodu písně Skákal pes a rozlišovací karty na krk

Příloha P XIV: Sada barevných proužků pro komponování a vytvořená skladba dětmi

Příloha P XV: Obrázky pravidel zacházení s boomwhackery

Příloha P XVI: Vzor souhlasu s využitím fotografií dětí pro účely bakalářské práce

PŘÍLOHA P I: SADA NOTOPISŮ PRO 2 BOOMEHACKERY

1-C, G

Diagram 1-C, G: A 3x4 grid of notes. The first row contains: red, green, red, green, red, red, green, X, red, X, green, X. The second row contains: green, red, green, red, green, red, red, X, red, X, green, green. The third row contains: red, X, X, green.

2-D, A

Diagram 2-D, A: A 3x4 grid of notes. The first row contains: orange, purple, orange, purple, X, orange, orange, purple, orange, X, purple, purple. The second row contains: purple, purple, orange, orange, purple, orange, orange, X, orange, X, purple, X. The third row contains: orange, X, X, purple.

3-E, B

Diagram 3-E, B: A 3x4 grid of notes. The first row contains: pink, pink, yellow, yellow, X, yellow, yellow, pink, pink, X, yellow, yellow. The second row contains: yellow, pink, yellow, pink, yellow, pink, pink, X, yellow, X, pink, X. The third row contains: pink, X, X, yellow.

4-F, C'

Diagram 4-F, C': A 3x4 grid of notes. The first row contains: light green, light green, red, red, X, light green, light green, red, light green, X, red, red. The second row contains: light green, red, light green, red, red, red, light green, X, light green, X, red, X. The third row contains: red, light green, X, light green.

PŘÍLOHA P II: FOTOGRAFIE VYTVOŘENÝCH NOVODUROVÝCH BOOMWHACKERŮ

PŘÍLOHA P III: PŘEHLED PÍSNÍ V SOUBORU ZJEDNODUŠENÝCH NOTOVÝCH ZÁPISŮ LIDOVÝCH PÍSNÍ PRO BOOMWHACKERY

1. skupina s boomwhackery C, D, E, F, G, A

- Travička zelená (C, D, E, F, G, A)
- Prší, prší, (C, D, E, F, G, A)
- Maličká su (C, D, E, F, G)
- Ententýky (E, F, G)

2. skupina s boomwhackery E, fis, G, A, B

- Pec nám spadla (E, fis, G, A, B)
- Skákal pes (E, fis, G, A, B)
- Rybička maličká (E, fis, G, A, B)

3. skupina s boomwhackery E, F, G, A, C'

- Pod naším okýnkem (E, F, G, A)
- Kolo, kolo mlýnský (E, F, G)
- Běží liška k Táboru (E, F, G, A, C')
- Ententýky (E, F, G)

4. skupina s boomwhackery fis, gis, A, ais, B

- Zlatá brána (fis, A, B)
- Běžela ovečka (fis, gis, ais, B)
- Halí belí (fis, gis, ais)

Notový přepis písní byl proveden podle zpěvníku Svobodové a Polívky (2019) a Ryšánkové (2009).

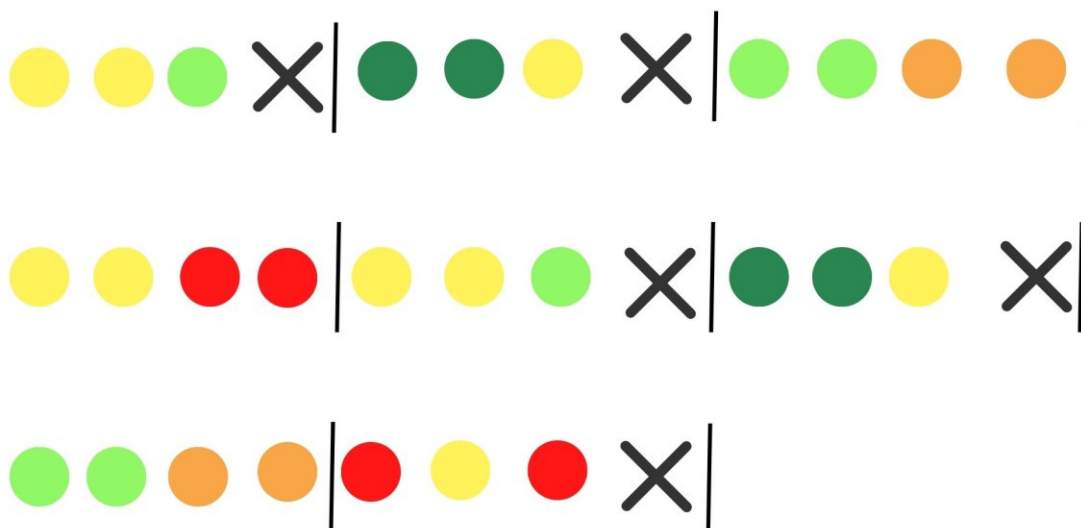
PŘÍLOHA P IV: FOTOGRAFIE BOOMWHACKERŮ V UŠITÝCH PODLOŽKÁCH PRO HRANÍ JAKO NA XYLOFON

PŘÍLOHA P V: PŘÍKLAD NOTOPISU PÍSNĚ PRO 1. SKUPINU

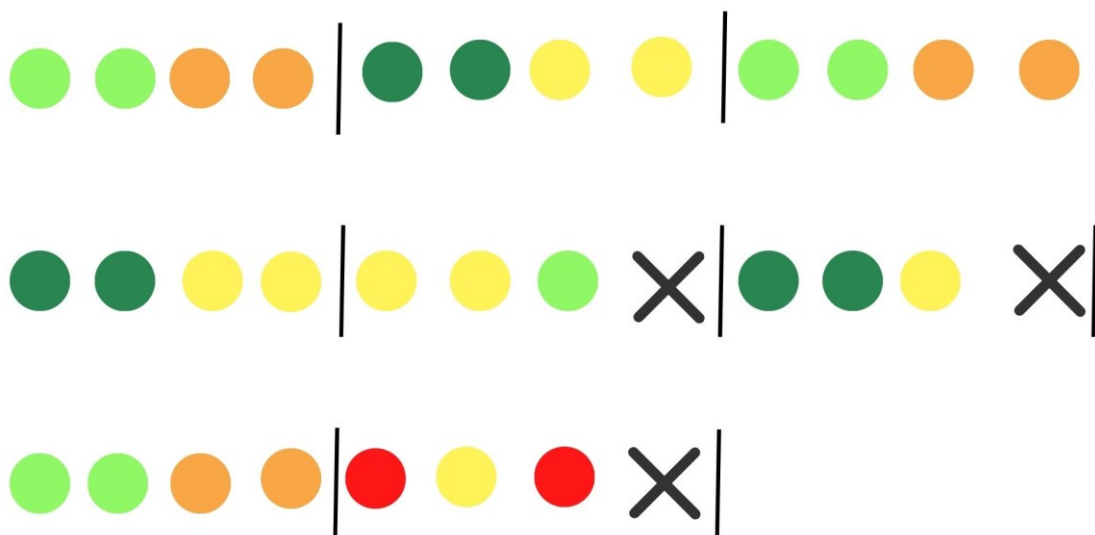
TRAVIČKA ZELENÁ - C,D,E,F,G,A

strana 1

TRAVIČKA ZELENÁ - C,D,E,F,G,A

strana 2

PŘÍLOHA P VI: NOTY PÍSNĚ TRAVIČKA ZELENÁ (VZOR PRO PŘEPIS)

TRAVIČKA ZELENÁ

TRA-VIČ-KA ZE-LE-NÁ, TO JE MO-JE PO-TĚ-ŠE-NÍ, TRA-VIČ-KA

6

ZE-LE-NÁ, TO JE MO-JE PE-ŘI-NA. JAK JEN ZJA-RA ZA-ČNE-PU-ČIT,

11

NE-CHCI JÁ SE DO-MA MU-ČIT. TRA-VIČ-KA ZE-LE-NÁ, TO JE MO-JE

16

PE - ŘI - NA.

PŘÍLOHA P VIII: NOTY PÍSNĚ SKÁKAL PES (VZOR PRO PŘEPIS)

SKÁKAL PES

D A

SKÁ-KALPES PŘESO-VES PŘES ZE - LE-NOU LOU-KU ŠEL ZA NÍM

6 D

MY - SLI - VEC PÉ - RO NA KLO - BOU - KU.

BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU-F, G, A, C´

PŘÍLOHA P IX: PŘÍKLAD NOTOPISU PÍSNĚ PRO 3. SKUPINU

The musical notation is organized into three horizontal rows, each representing a different part of the music. Each row is divided into measures by vertical bar lines.

- Row 1 (Top):** Contains 10 notes. From left to right: a green dot, a purple dot, a green dot, a purple dot, a red dot, a purple dot, a red dot, a red dot, a purple dot, and a green dot. A bar line is placed after the 4th note.
- Row 2 (Middle):** Contains 10 notes. From left to right: a green dot, a purple dot, a green dot, a purple dot, a red dot, a purple dot, a red dot, a red dot, a purple dot, and a green dot. A bar line is placed after the 4th note.
- Row 3 (Bottom):** Contains 10 notes. From left to right: a green dot, a purple dot, a red dot, a purple dot, a green dot, a purple dot, a green dot, a purple dot, a red dot, and a green dot. A bar line is placed after the 4th note.

Additionally, there are 'X' marks in the notation:

- A black 'X' is placed above the 5th note (red dot) in the first row.
- A black 'X' is placed above the 1st note (green dot) in the second row.
- A black 'X' is placed above the 8th note (red dot) in the third row.

PŘÍLOHA P X: NOTY PÍSNĚ BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU (VZOR PRO PŘEPIS)

BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU

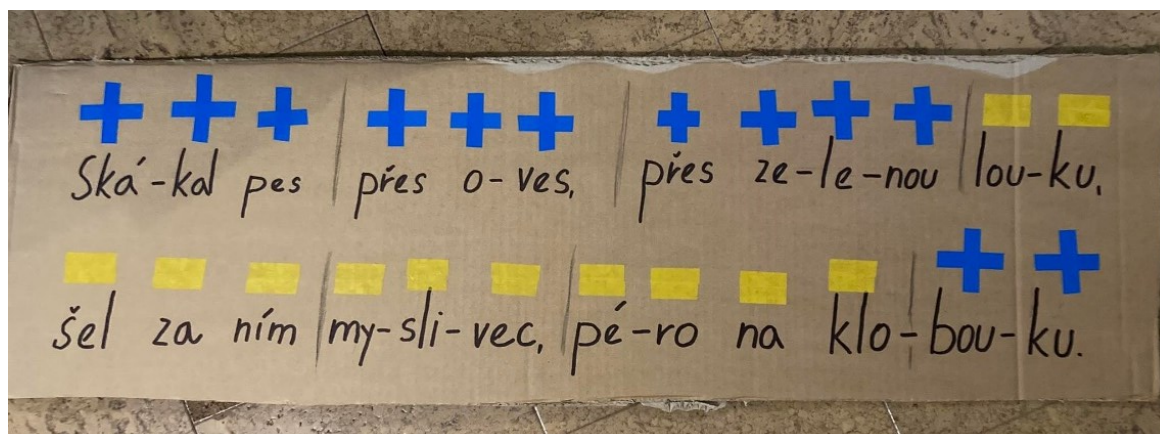

PŘÍLOHA P XII: NOTY PÍSNĚ BĚŽELA OVEČKA (VZOR PRO PŘEPIS)

BĚŽELA OVEČKA

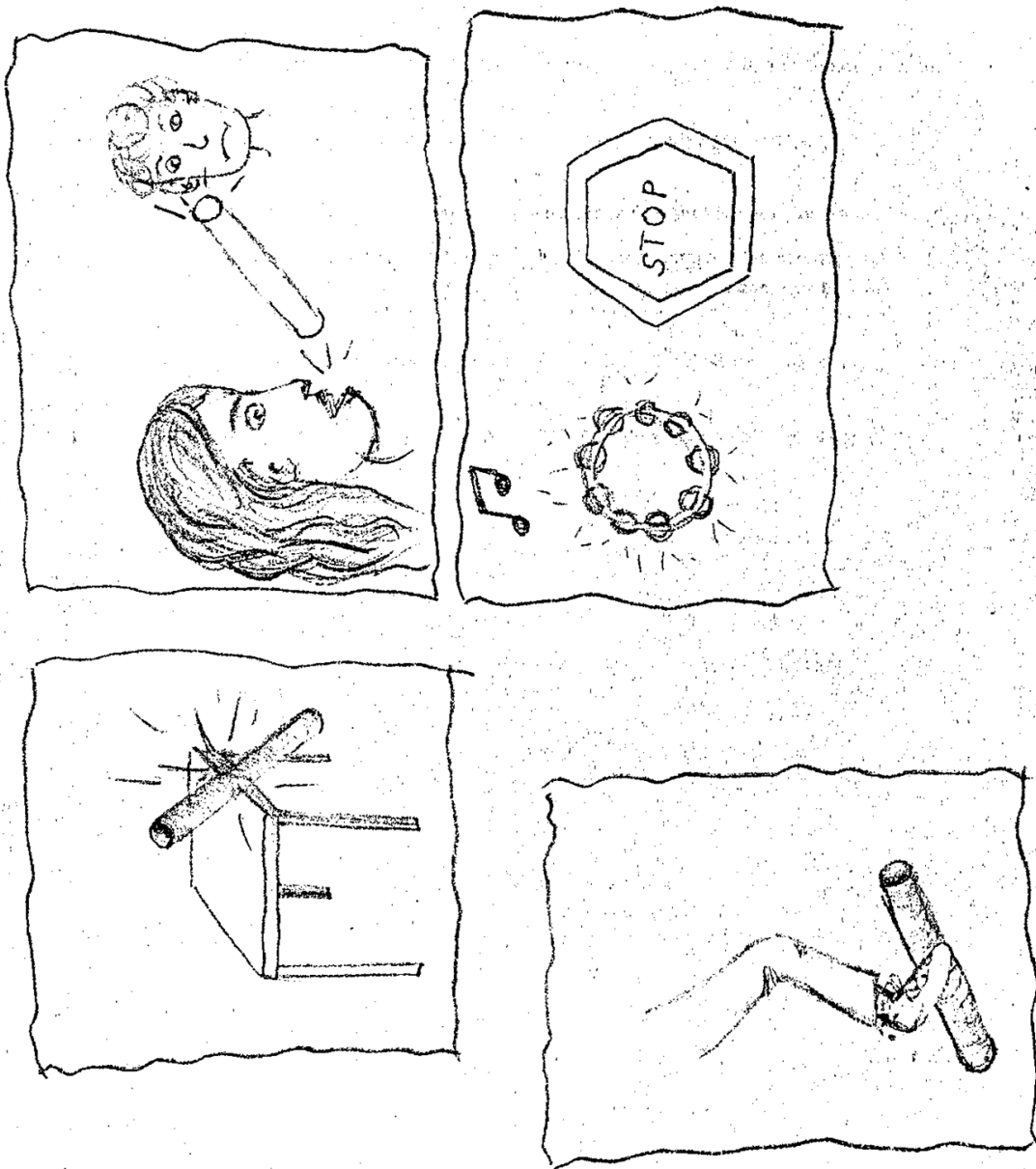
**PŘÍLOHA P XIII: TABULE NA UKAZOVÁNÍ AKORDICKÉHO
DOPROVODU PÍSNĚ SKÁKAL PES A ROZLIŠOVACÍ KARTY NA
KRK**

**PŘÍLOHA P XIV: SADA BAREVNÝCH PROUŽKŮ PRO
KOMPOVÁNÍ A VYTVOŘENÁ SKLADBA DĚTMI**

**PŘÍLOHA P XV: OBRÁZKY PRAVIDEL ZACHÁZENÍ
S BOOMWHACKERY**

PŘÍLOHA P XVI: VZOR SOUHLASU S VYUŽITÍM FOTOGRAFIÍ DĚTÍ PRO ÚČELY BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Souhlas s využitím fotografií dětí pro účely bakalářské práce

Vážení rodiče,

jmenuji se Kateřina Haničincová s jsem studentka bakalářského studijního programu Učitelství pro mateřské školy Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Chtěla bych Vás požádat o svolení fotografovat Vaše děti a použít vybrané fotografie pro účely bakalářské práce s názvem „Návrh hudebních aktivit s využitím boomwhackers v mateřské škole“. Obličeje dětí na fotografiích budou rozmazány.

Já, níže podepsaný rodič/poručník dítěte, jménem _____, dávám svůj informovaný souhlas studentce bakalářského studijního programu Učitelství pro mateřské školy Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, paní Kateřině Haničincové, k využití fotografií mých dětí, které bude pořizovat pro účely bakalářské práce.

Datum: _____

_____
Podpis zákonného zástupce dítěte

Děkuji Vám za spolupráci,

Kateřina Haničincová